National Library 56253
Gen. Acquisitions Sect.
Ottawa, Ont.
K1A 0N4

National Library Bibliothèque Nationale SEP 14 1977 SECTION JOURNAUX

R103/1/2/E

Second class mail registration number — 1088.

VABA EESTLANE

25 1952

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Nr. 66 (2413) XXVI aastakäik | Neljapäeval, 8. septembril 1977 — Thursday, September 8, 1977 | Üksiknumbri hind 35 centi

Maailma kahesugune mõõdupuu ärritab Lõuna-Aafrikat

CAPE TOWN — Läänemaailmal ja N. Liidul on kahesugused mõõdupuud kui on tegemist tuumarelvadega, ütles Lõuna-Aafrika peaminister John Voster. Ta vastas neile süüdistusile, mis mitmed maad on Lõuna-Aafrika vastu esitanud, et Lõuna-Aafrika teeb ettevalmistusi aatompommi katsetamiseks.

Maailm on leidnud ühe põhjuse teise järel Lõuna-Aafrika ründamiseks ja katsunud survet avaldada, seletas peaminister Voster oma valitseva National Party kokkutulekul Cape Towni raekoja saalis.

Toetudes N. Liidu süüdistusile, on selle üle võtnud Ameerika Ühendriigid, Prantsusmaa ja teised maad,

et Lõuna-Aafrika kavatseb katsetada oma aatomleiutist, samal ajal kui N. Liit sooritas äsja oma viienda katsetuse tänavu.

„See on kahemõõduline seisukoht, mille alla Lõuna-Aafrika on surutud. Kui see jätkub, võib aeg tulla mil L.-Aafrika peab ütlema: Siiamaale — ja mitte kaugemale te võite meile kahju teha."

Vorter ütles veel, et L.-Aafrika oli kavatsenud kirjutada alla aatomikatsetuste keelustamise kokkuleppele ja oli valmis seda enne diskuteerima Ühendriikidega. Vorster lisas aga, et see on naermapanev, et riik, kes oli asutajaliige International Atom Energy Authority organiseerimisel on välja löödud, kuna ta oli mahajäänud aatomuurimise alal.

Tänavusel MÜ kavas oli mitmekordselt tähelepanu antud soome poiste liikumisele. See omaaegne eesti noorte sõjakäik ja ideaalid pakkusid suurt huvi ka tänapäeva noortele osavõtjaile. Pildil noored kuulamas soomepoisist kirjaniku Heino Susi ettekannet, kes ise istub seljaga vastu kaamerat.
Foto: Urmas Wompa

Vene tsensuur kimbutas USA fotonäitust

Ameerika fotoalane näitus Moskvas, mis avati 19. augustil, käis läbi tugevast nõukogude tsensuurist. Fotodest võeti näituselt maha kül! ainult üks (põhjus: kujutas alasti naist), kuid raamatutest ja fotoajakirjadest keelustati peagu 80%.

Keelustati, näiteks, Alistair Cooke „America", kuna seal oli puudutatud ka poliitilisi küsimusi, siis National Geographic raamat Alaska kohta (kaks lehekülge olid liiga poliitilised), seitse Time-Life fotoraamatut jne. Näituse müügiosakonnast võeti ära umbes 5000 eks. raamatuid ja ajakirju.

Nõukogude võimud tsenseerivad igat uut ameerika fotoajakirja ja raamatut. Need tavaliselt hoitakse eriraamatukogudes, kuhu pääseb vaid lubadega.

Võimud jälgivad hoolega, et üksiki nendest ajakirjadest ei satuks avalikult müügile, kuigi nende järele on suur nõudmine.

Ameeriklased avastasid Moskvas, et ühes pruugitud raamatute äris oli müügile sattunud heade illustratsioonidega teos „American Indian Art". Selle müügihind on USA-s $35, Moskvas nõuti teose eest 175 rubla (ametl. kursiga $241).

On ka tähelepandav, et ameerika näitusel venelased esitavad rohkesti küsimusi väljaspool fotoala. Näiteks: Kas Ameerikas töötud saavad riigilt abiraha? Kas õpperaha koolis peate ise maksma? Miks teie ravi- ja haiglakulud on nii kõrged? jne. Üks tavalisemaid küsimusi olevat: Kui kaua teil Ameerikas tuleb keskmiselt seista lihasabas?

Billy Graham külastab Ungarit

Ameerika evangelist ja jutlustaja Billy Graham on saanud loa minna nn. äratamisreisile Ungarisse. Billy Graham usub, et tema jutlusi seal keegi enne ei tsenseeri.

EESTI KUNSTIDE KESKUS esitab
MAIE LANDRA tushshijoonised
Fairview raamatukogu ruumes
35 Fairview Mall Dr.
10. SEPT. KUNI 30. SEPT.

Akadeemiline Kodu korraldab
TUTVUMISE ÕHTU
„Tartu College'is" reedel, 16. sept. s.a. kell 8 õ.
Uued üliõpilased teretulnud!
TANTS ◐ BAAR
Sissepääs $3.—

BALTI TANTSU INSTITUUT
Avamine 19. sept., 958 Broadview Ave.
BALLETT, MOODNE TANTS, VÕIMLEMINE, RAHVATANTS TÄISKASVANUTELE, REGIVÄRSID j.m. EESTI MUUSIKAT
Klasse algajaile, edasijõudnuile, poistele, tüdrukutele, meestele, naistele, klasse päris algajaile täiskasvanuile
Kõik klassid klaveri või pilli saatega
REGISTREERIMINE 10. sept. kell 2.30—4.30 p.l. ja 17. sept. samal kellaajal
Stuudio asub Eesti Maja väikeses saalis
Külastage meid kohvitassi juures!
Informatsiooniks helistada tel. 222-4395

Kanada—USA jõudsid kokkuleppele õlitoru ehitamiseks

OTTAWA — USA ja Kanada vahelised läbirääkimised mitmemirjardi dollarilise õlitorustiku ehitamiseks läbi Kanada jõudsid põhimõttelisele kokkuleppele. Torustik tuleb põiki läbi Yukoni ja Kanada, millega juhitakse looduslik gaas Ühendriikidesse. Kokkuleppe peavad kinnitama veel Kanada valitsus ja parlament, samuti USA president Jimmy Carter ja USA kongress. Üksikasju kokkuleppest pole veel avaldatud kuid Kanada välisminister Allan MacEachen ütles, et see on koostööline.

Admiral Tributs surnud

MOSKVA — N. Liidu pensionil olev admiral Vladimir Tributs, kes juhtis N. Liidu Balti laevastikku II maailmasõja ajal, suri pärast kauaaegset haigust, teatati N. Liidu valitsuse poolt. Ta oli 77 aastat vana.

Tributs astus 1918. a. vabatahtlikult punaarmeesse ja tõusis oma teenistuse jooksul 1939. a. Baltimere Punalaevastiku komandöriks, olles selleks meheks kelle juhatuse all punalaevastik oli tegev Eesti okupeerimisel ja Eesti sõjalaevastiku likvideerimisel. Lisaks laevastiku juhi ülesandeile, „valisid" eestlased ta oma esindajaks N. Liidu ülemnõukogusse. II maailmasõja ajal ta aitas organiseerida Leningradi kaitset ja purustada sakslaste rõngast linna ümbert.

Endine peaminister vangistati

KARACHI — Endine Pakistani peaminister Zulfikar Ali Bhutto arreteeriti omas kodus. Praegused militaristlikud valitsejad on juba mitu nädalat olnud tema arreteerimiseks surve all, kuna kohtus on leitud, et ta oli vastutav oma 21-kuulise valitsuse ajal oma poliitiliste rivaalide hukkamises.

Wintario uued võidud

1. sept. peetud Wintario loterii loosimisel langesid viis ..100.000-dollarilist peavõitu pileteile nr. 15121 seerias 24, nr. 84233 seerias 53, nr. 38537 seeris 61,, nr 99305 seerias 45 ja 67821 seerias 02.

Järgmine loosimine toimub 15. septembril.

Kuuba ja Ühendriigid alustavad diplomaatilisi sidemeid

16 aastat kestnud vahekordade katkestatus lõppes lühikese tseremooniaga kummaski riigis

HAVANA — Neljapäeval, 1. sept. Ameerika Ühendriigid uuendasid oma diplomaatilisi sidemeid Kuubaga lühikese tseremooniaga, millega lõppes 16 aastat kestnud vahekordade katkestatus oma väikese naabriga. Ühendriikide missiooni juhataja Lyle Lane ütles oma avasõnas, et sellega avatakse uus ajajärk otseseks suhtlemiseks Kuuba ja Ameerika Ühendriikide vahel. Ta kõneles endise USA saatkonnahoone alumisel korrusel, kus 10-liikmeline missioon hakkab töötama.

USA missioon siin ja Kuuba missioon, mis samaaegselt avas oma tegevuse Washingtonis, hakkab otsima teid kuidas lahendust leida suurematele probleemidele kahe riigi vahel.

Kuuba poolt kõneles välisministri abi Pelegrin Torras, meenutades möödunud raskusi kahe riigi vahel, aga märkis seda edu nende kergendamiseks, mis on ees normaalsete diplomaatiliste suhtete jalule seadmiseks,

mille hulgas on USA kaubanduslik keelustus Kuuba vastu ja küsimus Ühendriikide vangidest Kuubas,

L. Lane ütles, et nende probleemide lahendamine nõuab aega, aga ka edaspidiseid püüdlusi, head tahet ja ükstteise mõistmist. Kõige enam aga mõttevahetust ja kannatlikke arutlusi on vaja.

Ta rõhutas ka paranenud konsulaarteenistust mida see missioon arendab. Üks esimesi ülesandeid on umbes 400 USA ja nende kuubalasest perekondade Ühendriikidesse toomine. Kuuba valitsus ühe oma heatahte zhestina andis nõusoleku kuuba naiste ja laste, kes on USA kodanikud, lahkumise Ühendriikidesse.

Uus missioon või „huvisektsioon.d" nagu neid formaalselt nimetatakse,

tahab edutada suuremat mõistmist nende rahvaste vahel, kaasaarvatud sportlik, kultuuriline ja teaduslikud vahetused.

Ta avaldas arvamist, et need bürood võivad anda suuri panuseid kahe riigi suhetes ja et nende avamine on juba ammu olnud vajalik.

20-minutilisel tseremoonial kõneles ka Shveitsi saadik. Kuna täielikud diplomaatilised suhted pole veel täiesti organiseeritud, USA missioon jääb formaalselt Shveitsi kontrolli aluseks, kes seni Ühendriikide huvisid Kuubas kaitses. Ühendriikidel pole olnud otsest esindajat Kuubal pärast 1961. aastat kui Kuuba muutus kommunistlikuks.

Iisrael kavandab Jordani läänekaldu massilist asutamist

Uus plaan kaotab kõik rahutegemise võimalused

TEL AVIV — Iisraelil on uus auahne ilmega plaan, et asustada okupeeritud alasid uute juutide keskustega, peamiselt Jordani läänekaldal ja suurendada vähemalt kahekordseks praegust Iisraeli rahvastikku järgmise 20 aasta jooksul, tehti teatavaks Iisraeli põllundusminstri Hriel Sharoni poolt. Asustamise plaan anti üle peaminister Menahem Beginile, kuid see ei ole veel kinnitatud valitsuse poolt. Oma asustamisplaanid tegi põllundusminister teatavaks raadios.

Ameerika Ühendriigid on korduvalt mõistnud hukka Iisraeli asustuste kavad okupeeritud araablaste maa-aladel. Uus põllundusministri Sharoni plaan võib tekitada uusi tõsiseid kokkupõrkeid Washingtoniga, on kuuldud poliitilistest allikaist, kuid Iisrael pole juba ammu enam reageerinud Ameerika Ühendriikide seisukohtadele.

Araabia juhid, kes on häiritud uutest plaanidest, arutlevad praegu olukorda, et kujundada oma seisukohti Ameerika juhtidele esitamiseks võimalikeks Kesk-Ida rahuläbirääkimisteks.

Araabia Liidu ametnikud teatasid üldiselt oma pessimistlikust meeleolust ja ebakindlusest araabia välisministrite vahel, mis pole soovitud suunas edenenud.

Põllundusminister Sharon ütles, et ta mõtleb oma plaanide juures miljonitest uutest asujaist, kuna peaeesmärgiks on muuta Iisrael 6—8 miljoni juudiga riigiks. Praegu on Iisraeli 3,5 miljonit on juudid.

Sharon on endine sõjaväe kindral, kes juhtis neid Iisraeli vägesid, kes 1973. aastal tungisid üle Suessi kanali. Oma kõnes ta ei andnud aga ei ühtki ajalist määra, mil plaanide realiseerimisega tahab alata.

Sellise araablasi ärritava plaani paljastamine on niigi teravad vastuolud veelgi plahvatavamaks muutnud.

Iisraeli üksused kahurväe tule toetusel ründasid möödunud reedel kahte Libanoni piirikülа ja röövisid sealt 31 tsiviilisikut. Ägedam tulevahetus oli Kleya ja Marjayoun juures asuvate parempoolsete ja Hkiam ja Ibl- As-Saqi piirkonnas asuvate vasakpoolsete palestiinlaste vahel. Parempoolsed on aprillist saadik olnud eraldatud varustusteest ja juudid on neile seni vajalikku andnud. Võitlused on kestnud lõunapoolses Libanonis vaatamata sellele, et kodusõda on mujal riigis lõppenud.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St Torontos.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $30.—, poolaastas $16.— ja veerandaastas $9.—, kiripostiga aastas $48.—, poolaastas $25.50 ja veerandaastas $13.50.

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $32.—, poolaastas $17.— ja veerandaastas $9.50. Kiripostiga USA-s: aastas $53.—, poolaastas $27.50 ja veerandaastas $15.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $62.—, poolaastas $31.50 ja veerandaastas $16.50

Aadressi muudatus 30 c. — Üksiknumbri hind 35 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher, Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto 3, Ont. M6J 2H2

A. H. Tammsaare juubel

Okupeeritud Eestis tehakse praegu pingsaid ettevalmistusi eesti suurima kirjaniku Anton Hansen Tammsaare 100. sünniaastapäeva tähistamiseks eelolevas jaanuaris. Juba praegu toimuvad Tammsaare sünnikohas Järvamaal tema suurteose „Tõde ja õigus" esimese osa tegevusväljal kokkutulekud, kus meenutatakse kirjanikku, tema kodukohta ja tema loomingut. Ning Tallinnas on valmimisel noore kujuri Jaak Soanis loomingu tulemusena suur A. H. Tammsaare kuju, mis kavatsetakse püstitada Tallinna südamiku esinduslikumale väljakule „Estonia" teatri ja „Viru" hotelli vahelisele haljasalale.

Kuid vähe sellest! Eesti praegustel valitsejatel on Tammsaarega suuremad plaanid. Kirjaniku juubeliaastal tahetakse teda laiemalt tutvustada ka teistes riikides, eriti kommunistlikkudes maades ja viia Tammsaare nimi rahvusvahelisele foorumile. Igatahes selliseid vihjeid võib üsna sageli lugeda okupeeritud Eesti ajakirjandusest.

Kuid mis võiks olla siis sellise üllagaruse põhjuseks? Millest on see tingitud, et Eesti kommunistlikud valitsejad suhtuvad sellise heldusega ja heatahtlikkusega A. H. Tammsaaresse?

Kommunistid on väga hästi teadlikud, et Tammsaare oli nii oma teostes kui ka isiklikus elus väga kaugel sellest, et sümpatiseerida ühel või teisel viisil kommunismile või marksistlikkudele maailmaparanduse teooriatele. Tammsaare oli Eesti Vabariigis tegutsenud vabade eestlaste kirjanik, kelle looming õitses ja kandis vilja iseseisvas Eestis, kus kirjanikud ei olnud valitseva rezhiimi palgalised ideoloogid ja propaganda tegijad, vaid iseseisvad mehed, kelledele oli kindlustatud loominguvabadus. Tammsaare kõige populaarsem teos „Tõde ja õigus" I osa kirjeldab kaasakiskuvalt ja veenvalt eesti talupoja võitlust oma maa ja kodukoha eest, kus kirjanik tõstab esile eesti põllumehe sügavale juurdunud individulistlikud omadused, mis on kaugel kommunistlikust kollektivismist.

Võib oletada, et kommunistlikkude võimude agarusel Tammsaare tutvustamiseks ja tema 100. sünniaasta suurejooneliseks tähistamiseks on mitu põhjust. Esmajoones tahetakse nende suurte pidustustega teha eesti nimekat kirjanikku nii ütelda „oma meheks" ja kleepida talle külge silte, millede kandja Tammsaare pole kunagi olnud. Teiseks tahetakse eesti rahvale näidata, et Moskva abil on eestlastel võimalik oma kirjanikke ja kirjandust rahvusvahelisele foorumile viia ja teda laiemalt tutvustada, millised võimalused puuduvad ühel väikerahval. Meil on siiski põhjust arvata, et kodumaal asuv eesti rahvas austab oma südames kirjanik A. H. Tammsaaret tema suurel juubeliaastal nii nagu tõeliselt ja tegelikult enda eesti rahva ellu kirjutas ja mitte sellisel kujul nagu kommunistid seda püüavad meie rahva silmade ette maalida.

Tundub häirivana, et paguluses ei ole seni kirjanik A. H. Tammsaare suure juubeli tähistamisest eeloleva aasta algul midagi kuulda olnud kuigi see tähtpäev läheneb kiirel sammul. Toronto peab ennast vabade eestlaste üheks elujõulisemaks ja tugevamaks keskuseks nii kultuuriliselt kui ka majanduslikult, kuid Tammsaare juubeli tähistamisele ei ole ükski organisatsioon seni vajalikku tähelepanu osutanud. Meie arvates peaksid selle küsimusega Torontos tegelema vähemalt viis organisatsiooni — Eestlaste Keskнõukogu Kanadas, eesotsas oma kultuurikomisjoniga, Eesti Liit Kanadas, Eesti Kunstide Keskus, Eesti Kultuurikogu Kanadas ja Eesti Kirjanduse Sõbrad, kuid seni on valitsenud Tammsaare juubeli rindel masendav vaikus.

Kas tõesti lepime sellega, et meie suurima kirjaniku juubelit tähistatakse ainult kodumaal kommunistliku rezhiimi juhtimisel, kus võimumehed võivad neid pidustusi lavastada oma huvides kõverpeeglis või teeme ka paguluses midagi meie ühe suurvaimu esile tõstmiseks? Arvestades eestlaste elavat kultuurilist tegevust New Yorgis ja Stokholmis, võime oletada, et seal ka Tammsaare juubelist mööda ei minda, kuid Torontos võib seda Eesti Kultuurikogu Kanadas varjusurma suikumisega juhtuda. Oleks ülim aeg ridade koondamiseks ja meie suurima kirjaniku suure juubeli väärikaks tähistamiseks ettevalmistuste tegemiseks.

K. A.

TEISED LEHED

Rootsi parasiidid pole väljasuremise ohus

Kui eestlased Rootsi tulid, pidid nad käima läbi erilistest desinfitseerimissaunadest, nn. „täipõrgutest", kus mõnegi põgeniku nahkriided detsimeeriti kuumuses lasterõivastuseks. Meie uus kodumaa oli jõudnud nimelt taeva palge alt hävitada mõned elavate olevuste liigid, nagu täid, satikad, lutikad, kirbud jne. ja oli karta, et metsikust idast neid võidakse taas importeerida.

Ent kuigi meie nii täivabalt karanteenist rootsi ühiskonda tulime, on ometi kolm aastakümmet hiljem olukord radikaalselt muutunud. Ajalehed teatavad, et täid ja sügelised on taas muutunud koolides igapäevasuseks ja just rootsi oma õpilaste juures. Ja kui muret tuntakse praegu viimase hundi pärast Rootsi pinnal, siis vähemalt ei ole enam muret inimese parasiitidega. Need on hävingu üle elanud ja võtavad tagasi oma koha päikese all. Kõige hügieenilisemal maal, nagu on väidetud.

Hügieen ei aita aga midagi moe vastu, kui see muutub karvaseks, pesematuks, lohakaks. Beatlesid, kes selle moe lansseerisid, said Briti aurahad. Muidugi ei ole aga tegemist inglise parasiitidega, need on toodud sisse sissiliikumistega ...

„EESTI PÄEVALEHT"

Majanduslik ebakindlus ootab ka N. Liitu

Kas venelaste haige majandus põhjustab poliitiliste katsesarvede sissetõmbamise

Mitte üksi USA, vaid ka N. Liit tunneb praegu kriitilist majanduslikku ebakindlust, kirjutab U. S. News & World Report. Uus Central Intelligence Agency uurimus ennustab tõsiseid raskusi N. Liidus lähemate viie kuni kümne aasta ulatuses. Märgatav N. Liidu majanduslik kasvu tagasiminekut nähakse peagu paratamatusena praeguselt 4%-lt allapoole nii madalaks kui 2% 1980-ndais aastais.

Sellisel majanduselu arengul on tähendusrohke mõju Moskva välispoliitikale ja võib-olla ka selle kaitseplaanidele. CIA uurimise põhjal jääb õhutus detente poliitika säilitamiseks Ameerika Ühendriikidega järgmiseks aastakümneks tugevaks. Ligipääs läänemaailma krediitidele ja USA tehnoloogiale muutub tähtsamaks kui kunagi enne N. Liidule.

Strateegiliste relvade piramine Am. Ühendriikidega muutub järjest meelitavamaks kui see lubab suuremat materjalide paigutamist sõjalistest kulutustest tööstuslikeks investeeringuiks.

Moskva suhted oma Ida-Euroopa kommunistliku impeeriumiga muutuvad pidevalt delikaatsemaks kui N. Liit on sunnitud vähendama nende maade õliga varustamist. Need riigid võivad olla sunnitud isegi Läänega lähemaks majanduslikuks koostööks. Üle kõige, mida CIA analüüsija näeb oma eriintervjuus on enam sissepoole vaatav, vähem-spekulatiivne välispoliitika, kui majanduslik allakäik võtab võimust. See oodatud tagasilöök on CIA uurimise põhjal olenev peamiselt kahest tegurist.

Üks on järsk tagasiminek tööjõu alal kuna 1960-ndail aastail oli suur sündide vähenemine. Tänavu tööjõud suureneb rekordarvuliselt 2,7 miljoni võrra. 1986 see arv näitab aga 300.000-list langust.

Sel on tõsine mõju Venemaale, kus on väga madal produktiivsus tööstuses ja põllumajanduses.

Seal oleneb suurel määral lisatööjõududest igal aastal, et hoida alal majanduslikku juurdekasvu.

Teine põhjus majandusliku allakäigu osas on suurenev õli puudus. Vaatamata suurtele Uurali taga olevaile seni veel puutumata aga ligipääsematuile õliväljadele, CIA ennustab tegelikku õliproduktsiooni vähenemist praegusest tipptoodangust, umbes 12 miljonilt vaadilt päevas langemist 8 kuni 10 miljonile vaadile 1985. aastaks.

Tulemuseks on, et Venemaa muutub praegusest suurest õlieksporteerijast, kes saadab 4,5 miljardi dollari eest õli võõrale turule, suuremaks õli importeerijaks, kulutades 1985. a. kuni 10 miljardi dollarit Kesk-Idast õi ostmiseks.

Tõsised sisemaised ratsioneerimised on võimalikud.

Õli vajaduse kõrval, CIA uurimus näitab ka toormaterjalide nappust, eriti just terasest, mida Venemaa pole kogenud 20 aasta jooksul.

Puudujääkide mõju võib puristavalt mõjuda tööstustoodangule. See võib lisada uusi probleeme nendele, mis juba on olemas ja kiskuda alla majandusliku juurdekasvu, vähendades maatööliste ülejäägi, kahandada tööstuse produktsiooni, muutes majandussüsteemi ebaefektiivseks kuna väisraha puudus teeb Läänest tehnoloogia ja vilja ostmise raskeks, kui mitte võimatuks.

Mida võiksid Kremli juhid teha sellise ränga majandusliku kriisiolukorra vältimiseks?

Tõeliselt mitte palju, mitte lühikese ajaga. CIA uurimus paneb rõhu faktile, tugevad ravimid pole kas koheselt võimaldatud või poliitiliselt mitte teostatavad.

Näiteks üks pikemaajaline poliitika, mis võiks aidata vastupidiseks muuta allapoole minekut, on seotud radikaalse reformiga riigi kontrollitavas ja tsentraliseeritud majandussüsteemis. Aga CIA uurimus lükkab selle võimaluse kõrvale kuna poliitbüroo taipab kohe, et see reform ähvardab tema poliitilist kontrolli.

Vähendades N. Liidu tugevat sõjalist kulutuste koormat öeldakse, et see on teine tee majandusliku allakäigu veelgi suuremaks halvendamiseks. See on samuti samm millele on tugev bürokraatlik vastuseis.

Lühidalt, pole ühtki muudatust näha, mis oleks vastu relvastuse üha ülespoole minekule, mis praegu on 13% N. Liidu üldisest rahvuslikust produktiivsusest võrreldes Ühendriikide 5,4%-ga.

Kuid pikemas perspektiivis ennustab CIA, et järjest suurenevad majanduslikud mured võivad põhjustada akuutse diskussiooni sõjajõudude üle Moskvas. See diskussioon võib sillutada tee suuremale uuele N. Liidu—Ameerika Ühendriikide vahelisele strateegiliste relvade piiramise kokkuleppele. Relvade piiramis kokkulepped võivad säästa siis rohkem resursse ja anda suuremat kaalu N. Liidu poliitikale, kui nad võivad anda praegu.

Ameerika Ühendriigid on siis otseselt puudutatud teisel teel kui N. Liidu juhid katsuvad toime tulla ähvardava majandusliku stagnatsiooniga.

Kremlil ei jää siis muud võimalust kui otsida edasi Läänest suuri valitsuse poolt garanteeritud krediite lisaks 40 miljardile dollarile, mis varem laenatud nõukogude riikidelt.

N. Liit, olles sunnitud kulutama rohkem ja rohkem oma väheseks jäävast välisvaluutast õli importdile ja viljale, siis mitmemiljardi dollarilisi laene on vaja, et osta välismaadelt tehnoloogiat ja arendada uusi kütteõlide allikaid.

Sellisteks projektideks on kindlasti vaja Ameerika Ühendriikide kaasas olemist, nii tehnoloogilise abi kui ka finantsilise ja poliitilise riski vältimiseks.

Selletõttu, kui see CIA uurimus on õige, N. Liit liigub väljapääsematuisse majanduslikesse raskustesse, mis kujundavad Kremli poliitilise poliitika ja vahekorrad Ameerika Ühendriikidega.

USA saatkonna külastamist takistati

MOSKVA — Nõukogude miilitsamehed arreteerisid pühapäeval ühe nõukogude meeskodaniku, kes katsus siseneda USA saatkonna hoonesse ja viisid ta ära märkimata autos pärast toorest tänavavõitlust.

„Nad ütlevad see on tööliste partei, aga ma ütlen see on orjade partei!" hüüdis mees, kes kandis kulunud ülikonda ja oli umbes 40 aasta vanune. Mees karjus need sõnad eriti valjusti kuna ameerikalased jõudsid kohale. Mees heitis eemale kohvri mida ta kandis, aga politsei korjas selle üles.

Vastupidi Ameerika saatkonna ametnike protestidele, miilits kes on valvel väljaspool saatkonnahoonet ja

kes sageli takistab nõukogude kodanikke saatkonda minemast, neid mõnikord väevõimuga ära vedades.

Seekord miilits rabeles mehega. Kui see vastu tõrjus, tulid veel kaks miilitsat jookstes kohale ja hakkasid teda piki tänavasillutist eemale vedama.

Üks märkimata auto, helerohelise nagu on N. Liidu taksod, jõudis saatkonna kohale. Sellele järgnesid veel kaks tumedamat autot. Kaks erariietes meest hüppasid välja ja liitusid rabelejatega.

Lõpuks nad lükkasid mehe esimese auto tahaistmele ja sõitsid ära kusjuures üks tunnistaja nägi veel kuidas erariietes mees haaras mehel kõrist ja lõi teda korduvalt näkku.

Kommentaarid

Juba mitmendat aastat antakse välja okupeeritud Eestis ilmuva propagandaajalehe „Kodumaa" hinnata kaasandena pildirohke koguteos „Estonia" sellele järgneva aastaarvuga. Väljaanne on tavaliselt kahes keeles, üks ingliskeelsele maailmale, teine saksakeelne Euroopa rahvastele.

Kui see varem oli suureformaadilise ajakirja kujuga, siis äsja siia jõudnu on muutunud 128 lk. raamatuks. „Estonia 77" on paremal paberil kui teised samal ajal kodumaal ilmunud raamatud. Vist on väljaandjad arvamisel, et väga viletsa väljanägemisega teos on läänemaailma lugejaile eemaletõukav ja see ei sobi propaganda eesmärgilisele väljaandele. Trükitehniliselt on raamat hea, selles on palju pilte, osa neist värvitrükis ja on trükitud EKP Keskkomitee poolt Rootsist ostetud suurel ofsettüüpi trükimasinal

Raamatut trükiti 10.000 inglisekeelsena ja teised 10.000 saksakeelsena. Hind üksikmüügil on 40 kop. kuigi pole teada, kus see müügil oleks. Niipalju raamatu tehnilisest küljest, mis oma välimuselt ületab eelmiste aastate samasisulised väljaanded.

Sisus on ainult paar poliitilist artiklit, üks „Eesti presidendilt" A. Vaderilt 60. juubeliaasta mõtetega ja mõned majandusala vaatlevad kirjutised. Ülejäänud osa näib nii süütu näoga, mis sobiks igasse erapooletusse väljaandesse. Tutvustatakse sealseid kunstinimesi, kooli ja sõprussidemete pidamise näiteks on toodud Inglismaal asuva Eesti kunstniku Viida Juse foto tema Tallinnas peetud kunstinäituse viibimisel. Viimaseks on 4 lk. filatelistidele esimese päeva ümbrikest ja Eesti motiiviga postmarkidest.

Raamatu valmis saamine on olnud üllatavalt kiire: laduda antud 16. III. 1977, trükkida juba 20.VI. 1977 ja Torontos juba kuu aega hiljem. Tavaliselt on nende kahe märkuse vaheaeg palju, palju pikem. Näiteks juhuslikult näppu hakanud A. Suumani luuletuskogu „Sõnad sulavad taevaga ühte" käsikiri anti ladumisele 5. I. 1976. ja trükkida alles 6. IV. 1977, kuigi värsside ladumine läheb kiiremini. Poliitiline propagandateos aga läks libedasti läbi parteiväravate, kuna partei seda ise tagant tõukas.

Mida see raamat suudab väljasolijaile rääkida? Eestlaste vanemale põlvele väga vähe kuna oleme teadlikud värvipildi taga olevast hallist argipäevast. Noortele võib see jätta arusaamise fototõest, samuti toob see mõndagi mis nooremaid huvitab. Võõrastele aga jätab liiga hea pildi, parema kui me seda näha tahaksime kultuurrahvast, kes töötab, harrastab kunstilist tegevust ja kus venelased on fotoläätsa poolt jäänud nägematuiks.

Võib-olla see on propagandameeste trikk, et olukorda täiesti eestilisena näidata? Nii on raamat nagu me soovime, ilma venelaste massilise juuresolekuta, terrorita ja raskusteta, toidupuuduseta ja tühjade ärilettideta. Kui raamat sellise pildi võõraile sisendab, on see oma otstarbe täitnud. Kui raamat sellisena jõuab 10.000 inglise keelt oskaja juurde ja nad hakkavad fotoreportaazhi uskuma, siis väljaandjad kahtlemata võidavad.

Meile on sellel aga üks korduv sõnum: miks pole aastakümnete jooksul ühtki niisugust propagandateost väljaantud, kus meie kultuurielu oleks võõrkeelsena võõrastele sellise pildiküllusega tuttavaks tehtud? Mitte niivõrd vihaste rusikakeerutustega kui just fotoreportaazhiga ja asjalike kirjutustega, et uue väljaande fassaadi tagant näidata kodumaa kannatavat nägu ja ahastuses olevaid inimesi.

⊕ Leicesteris, Inglismaal tähistas 13. juulil 80 a. sünnipäeva Vabadusristi II/3 kavaler Karl Kaal, pärit Jõgeva v. Pärast osavõttu I n.aailmasõjast ja Vabadussõjast lõpetas ta kõrgema politseikooli ja töötas Eestis politseis. Põgenikuna Inglismaale siirdunud, töötas ta tekstiiltööstuses, kuni pensionile minemiseni.

VALVEARST NÄDALALÕPUL

10. ja 11. sept. on valvearstiks dr. Vanaselja, tel. 921-7777.

Elav osavõtt eesti keele kursustest Sydneys

SYDNEY (MK) — Sydney Eesti Majas algas eesti keele kursus täiskasvanuile, milline toimub NSW-i Tehnika Kolledzi patronaazi all. Seni on kursustele registreerinud 41 isikut. Esimesele tunnile ilmus üle kolmekümne õpilase, mis oma rohkuse poolest oli üllatuseks kursuste organiseerijaile, kui ka lektoritele. Järgnevatel tundidel loodetakse osavõtjate arvu suurenemist, kuna kursuse algus oli küllalt kiireloomuline ja osa soovijaid ei olnud veel saanud teha ennast vabaks kursuste õhtuks.

Kursustele ilmusid rohkesti eestlaste abielu pooli, kes on huvitatud oma abikaasa emakeelest. Samuti austraallasi lihtsalt huvist eesti keele vastu. Rõhuva enamuse kursuslastest moodustasid siiski meie oma rahvuskaaslased, kelledel pole võimalust olnud varem keele õppimiseks või soovivad oma eestikeele oskust täiendada.

Kursuse organiseerijaks oli magister Tiiu Salasoo, kes on Austraalia Eesti Seltside Liidu kultuuriala referent ja kes kursuste osas pidas pikemat aega läbirääkimisi vastavate valitsusasutustega. Kursused jatkuvad nüüd korrapäraselt iga teisipäeva õhtul ja esialgselt kahes grupis s.o. algajad ja edasijõudnud, kusjuures algajate lektoriks on eestikeele teadlane Winifred Osen ning edasijõudnute osas dr. Inno Salasoo. Õppekava on koostatud lektorite poolt ning õppetöö kulgeb töölehtede alusel.

„Estonia" orkester alustab tegevust

Orkestri esimene harjutus toimub 15. sept. s. a. kell 8 õhtul Eesti Majas. Palume kõiki orkestri liikmeid kohal olla kuna meil on ees tegevusrohke aasta kontsertide näol nii eestlastele kui ka teistele.

Palume kõiki orkestri liikmeid, kui teil on tutvusi eesti koolinoorte seas, kes kooli orkestris mängivad, tutvustada neile „Estonia" orkestrit ja paluda neid meie orkestriga ühinema.

„Estonia" orkester palub lastevanemaid, kellede lapsed mängivad kooli orkestris, et nad soovitaksid noortel ühineda „Estonia" orkestriga. On ülimalt tähtis, et noored eesti muusika traditsiooni edasi kannaksid.

Eesti emad ja isad, kas pole kena pilt, kui teie tütred ja pojad „Estonia" orkestri ridades annavad kontserte laulupidudel, aktustel või teistel rahvuslikel üritustel? Nii siis — tere tulemast noored muusikud!

Meie regulaarsed harjutused toimuvad igal neljapäeval kell 8 õhtul Eesti Majas. Informatsiooniks palume helistada: Herbert Kasenurm, 244-4750 või Voldamar Gustavson, 487-0263.

JAAN ALMER
KATUSETÖÖD
Tel. 699-5295
Teeme uusi ja parandame vanu.
nii linnas kui ka suvilates

Lesk naisterahvas soovib
TUTVUST
korraliku elukommetega mehega 70. a. ja üle, kes on huvitatud sõprusest. Märgusõna „Sügis".

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Austraalia MÜ - väike ja tihe

Jutuajamine Tiiu Salasooga

Kotkajärve Metsaülikoolis viibis ühe osavõtjana Austraalia Metsaülikooli kahe viimase kursuse juhataja mag. Tiiu Ann Salasoo. Tiiu Salasoo kuulub Välis-Eesti kultuurielus hästi tuntud ja arvukasse Salasoode perekonda, mille patriarhiks on Austraalia Eesti Arhiivi juhataja dr. Hugo Salasoo. Tiiu on abielus Hugo poja dr. Inno Salasooga ja nendel on kolm täiskasvanud last. Neiuna Jalak, on ta „Päevalehe" toimetaja Evald Jalaka (Esav Edvard Puusliku följentoni-karakterilooja) tütar. Kasutame võimalust vestluseks Austraalia eestlaste elu ja sealse metsaülikooli üle.

Austraalias on seni toimunud kuus MÜ kursust ja tänavune on juba peetud, jutustab alati rõõmus ja aktiivne Tiiu Salasoo loengute vaheajal. See toimus jaanuaris 1977, Austraalia suvel. Peamine erinevus Kotkajärve metsaülikoolist on, et meie kursus rändab ühest Austraalia osast teise ja et osavõtjate arv — olenevalt eestlaste arvust — moodustab umbes veerandi teie koosseisust — 20—25. Järgmine MÜ toimub 1978. aasta jaanuari lõpul. Koht ega ka juhataja isik ei ole veel määratud. Väiksel perel on oma pahed ja ka voorused. Kõik eel- ja korraldustööd on ju samad, kas kursus on suur või väike. Nii oleks teatud võit omada rohkem osavõtjaid. Samal ajal on väike koosseis intiimsem ja tihedam, igaühe isiklik osasaamine asjast on rikkalikum.

Tiiu Salasood kui botaanikut vaimustas Kotkajärve loodus.
Foto: Jämesäär

Kuidas tundub sisuline tase meie ja Austraalia MÜ-de vahel?

Minu muljete kohaselt nimetamisväärset sisulist vahet ei ole. Ma ei ole siiski esimene „austraallane" Kotkajärvel. Kõik on tulnud siit tagasi suure vaimustusega. Viimati käis Tiia Raudma, kes pidas oma muljete kohta ettekande Eesti Naisüliõpilaste Seltsi Austraalia Koondises.

Meile jõudis ka nali Kotkajärve MÜ kohta, mille olevat ütelnud halva eesti keelega meestudeng: „Mina ühtegi sõna ei mõistnud, aga küll oli heal!"

Igal juhul — Kotkajärve oli meile eeskujuks oma MÜ loomisel

Mul on suur rõõm MÜ-st osa võtta. Ja rõõm on näha noori eesti teadlasi, kellel on võimalus oma teaduslikus töös harrastada ja uurida eestialaseid aineid. Kahju ainult, et eesti keeleteadlaste arv väheneb. Austraalias näiteks on ainult kolm eesti filoloogi.

Kas ei saa noori virgutada eesti keelt õppima?

Seda me teemegi, jutustab Tiiu Salasoo. New South Walesi osariigi haridusministeeriumi toetusega saime äsja käiku eesti keele kursuse 45 osavõtjaga. Töö toimub kahes grupis, edasijõudnud Inno Salasoo ja algajad Winnsfred Oseri juhtimisel.

Selgituseks mainib Tiiu Salasoo, et ta töötab sama osariigi haridusministeeriumis erialase ja kutsehariduse haru uurimisosakonnas,

mis tegelikult on tema teine teadusala botaanika kõrval.

Ja eesti sektoris peale MÜ? usutleme edasi. Olen Eesti Seltside Liidu Austraalias kultuurireferent. See on rohkem tiitel kui tegevusala, et võimaldada eestlaste ja eesti organisatsioonide nimel pöörduda Austraalia asutuste poole. Varem mainitud kursus on muide just eri- ja kutsehariduse osakonna toetusel.

Austraalia eestlaste kohta mainib Tiiu Salasoo, et Sydneys ja ümbruses 2000-st on aktiivsed ca 600. Probleemid on üldiselt samad. mis teisteski Välis-Eesti keskustes. Jutt kaldub meie äärmuslastele ja sealt Austraalia eesti vastava grupi juurde, kes annavad välja ajakirja „Sinule, Eesti". Viimasel ajal on see ajakiri eriti tigedaks muutunud ja laimab kõiki, alates Eesti Vabariigi tegelastega ja lõpetades nendega, kes praegu millegagi silma paistavad. Ka Kotkajärve MÜ on olnud märklauaks. Usutletav ei puuduta meeleldi seda teemat, arvab siiski, et asja ei tarvitse üle hinnata. Grupi osatähtsus Austraalias ei ületa 5% eestlaskonnast.

Ja Trett? — hoiame teemat „hellade kohtade" peal. Trett on üks Austraalia eesti skribent, kes ei kirjuta kohalikus eesti lehes, kuid saadab kaastööd eesti ajakirjandusele mujal.

Adelaides eluneva Tretti sulest ilmus mõnes eesti ajalehes teade, nagu oleks Austraalia valitsuse tunnustus Nõukogude Eestile endiselt jõus

ja uue liberaalse peaministri dementeering ainult pagulasgruppide rahustamiseks.

Tiiu Salasoo ajakirjaniku tütrena on ajakirjanduse vabaduse poolel. Igaüks võib kirjutada, mis ta arvab ja uskuda või mitte uskuda oma valitsuse sõnu.

Fakt on, et Austraalia valitsuse ametlikes publikatsioonides ei leidu ühtegi rida Nõukogude Eesti tunnustamise ega ka selle tühistamise kohta.

Vestlust lõpetades saadame tervitusi Salasoodele. Dr. Inno Salasoo viibis Kotkajärvel möödunud suvel ja tema poeg Lembit — raali-teadlane, oli POCONO seminaris. Hugo Salasoo talletab arhiivis Metsaülikooli materjale. Tiiul on kodus veel kaks üliõpilast Salasood: Aita, kes studeerib keeli ja psühholoogiat ja poeg Olev — kommunikatsioonide ja filmide tudeng.

HEINO JÕE

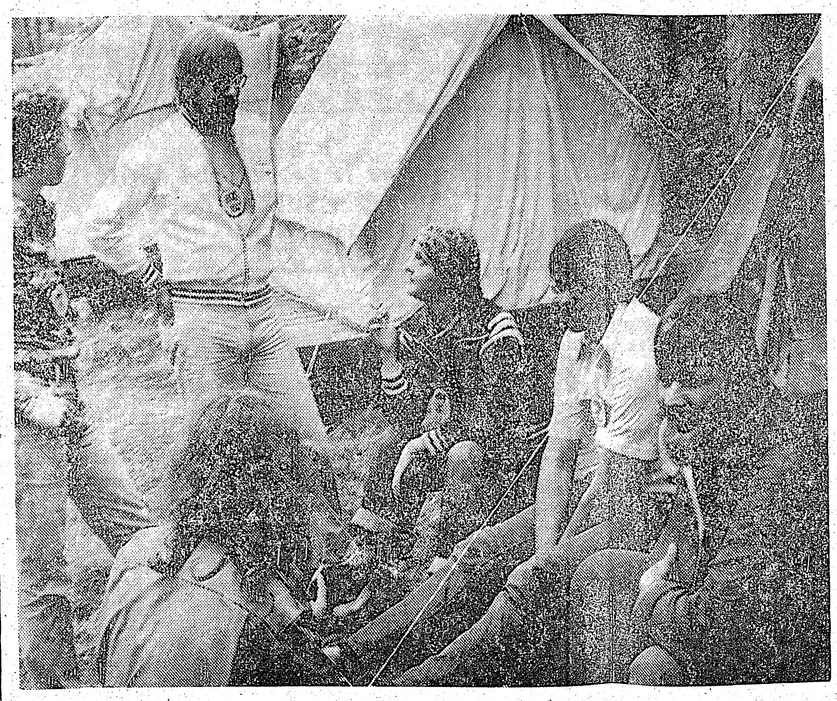

Kuigi MÜ nädalal langes temperatuur paaril ööl võrdlemisi madalale, olid noored majutatud telkidesse. Pildil vaade „telkidelinnale", kus noored, vasakult Aita Susi, Toomas Merilo, Lea Kõiv, Ain Laasi, Martin Ahermäe ja seljaga vastu Kalle Naelapea, arutlevad oma mõtteid ja sõlmivad sidemeid.

GM
REIN KOPPEL
CHEVROLET-OLDSMOBILE
ROBERTSON MOTORS LTD.
1555 DANFORTH AVENUE
TORONTO, ONT. M4J 1N7
TELEFON 466-1135

Toetasid EKN-u tegevust

Eestlaste Kesknõukogu Kanadas rahvuslikku tegevust on käesoleval tegevusaastal maist kuni augustini oma panusega majanduslikult toetanud alljärgnevad kaasmaalased:

Vello Aedna, O. ja H. Ast, H. Berendsen, Calgary Eesti Selts.

Eesti Korporatsioonide Liit, Jaan Einola, Elm Woodwork Co., Karin Eschholz.

Oskar Haamer, Kalju Helenurm, B. Holsmer.

H. Ilves, Paul Juttus.

August Kaarna, Willem Kadak, J. Kako, Karl Kasekamp, Marta Kaunismaa, Aime Kaur, Aleksei Kesküla, L. Kiima, Jaan Konze, A. Kolga, Linda Krupp, Linda Kull, I. Kurvits.

H. Lepik, Linda Loigu, Hilda Luukas.

A. Malberg, O. Meidla, Merton Auto Repairs, A. Mihkelsoo, Vello Mändvere, Karl Möller, L. Müüripeal.

Sinaida Neeme, Oskar Nõmm, Eva Oselg.

Joosep Paist, H. Paju, Ülo ja Hilja Paul, Adolf Paulus, K. M. Paulus, POKO's Meats & Delicatessen, E. Puhmas, Ants Pärtelpoeg, Linda Pääre.

R. Rammul, W. ja A. Reili, O. Ristmäe, E. Roiser.

Raymond Sepp, Hilda Silivälja, Aino Sirelpuu, K. V. Soltau.

Alice ja Enno Tamm, L. Tampõld, Eneri Taul, Thunder Bay Eesti Selts, Toronto Eesti Aiandusklubi, Toronto Eesti Naisselts, Toronto Eesti Ühispank, Thekla Torrim, L. Tralla, V. Tuvikene, Helmut Tõigast, Helene Ulk.

S. Veidenbaum, Stella Weiler, J. Vilumets, Winnipegi Eesti Selts.

Portlandis, Ore, tähistas oma 75 a. sünnipäeva omaaegne keskmaade jooksja John Villo. Et päev langes Lääneranniku Eesti Päevade ajale, leids see äramärkimist Vancouveris, kus juubilar pidustustest osavõtjana viibis.

KAASMAALASED
Laenu vajaduse korral kasutage Toronto Eesti Ühispanga madalaid laenuintressimäärasid.
HÜPOTEEKLAENUD 9,5% aastas
Intressid arvestatud veerandaasta viisi. Laenud on lahtised.
PERSONAALLAENUD 10,2% aastas
Personaallaenud on laenuvõtja surma või jäädava töövõimetuse puhul kindlustatud $10 000.— ulatuses.
ÜHENDUSES ON JÕUD!

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$30.—	$32.—
Poolaastas	$16.—	$17.—
Veerandaastas	$ 9.—	$ 9.50

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$48.—	$53.—
Poolaastas	$25.50	$27.50
Veerandaastas	$13.50	$15.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $62.—, poolaastas $31.50, veerandaastas $16.50

Aadressi muudatus 30 centi. Üksiknumbri hind 35 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või posti rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont.
M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „....." ..... 197.... Tellimise katteks lisan $ ..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).
Nimi .....
Aadress .....
.....
.....

RASKE HAIGUSE JÄRELE LAHKUS MEIE KESKELT
UNUSTAMATA ARMAS VENNA- JA ONUTÜTAR

LEHTE VESTER

Sündinud 22. jaanuaril 1944 Eestis
Surnud 31. augustil 1977 Connecticut'is, USA

Sügavas leinas

tädi MATHILDE SEEBA abikaasaga Torontos
täditütar MAILA Torontos
tädi MILLA Eestis

MÄLESTAME LEINAS OMA ARMSAT VILISTLAST

dr. SIIMA PERENDI't

surnud 9. augustil 1977 Austraalias

EESTI NAISÜLIÕPILASSELTSI TORONTO KOONDIS

Suurim tänu kõigile, kes

GEORG LIIDEMAN'i

lahkumise puhul meid leinas lohutasid ja tema kirstupanekust ja viimsele puhkepaigale saatmisest osa võtsid ning teda rohkete lillede, sõnavõttude ja leinakuulutustega mälestasid.

Südamest tänu õp. O. Puhm'ile ja organist Inga-Pia Korjusele.

Suurim tänu korp! ROTALIA'le abi eest ootamata raskel ajal.

ABIKAASA ja TÜTAR

Südamlik tänu kõigile, kes meie armsa

OSKAR VÄLI

matusest ja viimsele puhkepaigale saatmisest osa võtsid, teda lillede ja leinakuulutustega mälestasid ning meile kaastunnet avaldasid.

Eriline tänu praost Puhmile ja pr. Loosbergile.

ABIKAASA ja POEG perekonnaga

4812 YONGE STREET (Sheppardi lähedal) 221-1159
R. S. KANE
Funeral Directors
WILLOWDALE ONTARIO

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director
723 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 ☎ 489-8602

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud
MATUSEMAJA
Matusemaja on üle 106 aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.
Väärikas teenimine
ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.
467 Sherbourne St, Toronto 5, Ont.
Telefon 924-1408

☎ Linda Jane Kübar kes lõpetas Colonia, N.J. keskkooli, parimate õpilaste hulgas, sai Rutgersi ülikoolilt täisstipendiumi. Ta siirdub õppima Rutgers College of Engineering. Ta sai veel oma keskkoolilt stipendiumi. Keskkoolis Linda Jane Kübar oli parimaks sportlaseks, saades vastava auhinna, ja nimi kanti High School All American 1976/77 raamatusse. Keskkoolis oli ta sportlasena edukas murdmaajooksus, korvpallis ja tennises. Ta sai veel treenerite auhinna korvpallis ja eriauhinna hiina keele alal.

KIRIKUD

EESTI EV.-LUTERI USU PEETRI KOGUDUS TORONTOS
817 Mt. Pleasant Rd., Toronto
M4P 2L1. Kiriku tel 483-5847
Õp. Oskar Puhm
84 Dinnick Cres., Toronto
M4N 1L8 tel. 483-4103

JUMALATEENISTUS pühapäeval, 11. septembril kell 11 hommikul.

SURNUAIAPÜHA kahel kalmistul: **kell 3 p. l.** Mt. Pleasant section 46. Teenivad õpetajad O. Puhm ja A. Taul, jutlustab õp. Puhm. Vaimulik Orkester I.-P. Korjuse juhatusel. Mälestamisi. **Kell 5 p. l.** York — vanas osas. Teenivad mõlemad õpetajad, jutlustab õp. A. Taul. Vana-Andrese kog. puhkpilli ansambel E. Reinas'e juhatusel. Mälestamisi.

PÜHAPÄEVAKOOLI AVA-JUMALATEENISTUS pühapäeval, 18. septembril kell 11 hommikul. Laulusolist Evy Valge.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisipäeviti ja neljapäeviti kl. 6—8 õhtul.

NAISRINGI tegevus algab kolmapäeval, 14. septembril kell 6 õhtul.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
17 Frank Cresc.
Toronto 176
Tel. 656-5248, kirik 923-5172

SURNUAIAPÜHA kahel kalmistul pühapäeval, 11. septembril kell 3 p. l. Mount Pleasant'il. section 46. Teenivad õpetajad O. Puhm ja A. Taul, jutlustab õp. Puhm. Mängib Vaimulik Orekster I.-P. Korjuse juhatusel. Mälestamisi.

Kell 5 p. l. York kalmistul, vanas osas. Teenivad õpetajad A. Taul ja O. Puhm, jutlustab õp. Taul. Mängib Vana Andrese kog. puhkpilli ansambel, juhatab. Endel Reinas.

JUMALATEENISTUS pühap., 18. sept. kell 11 homm.

ÕPETAJA KÕNETUNNID igal teisipäeval ja neljapäeval kella 6—8 õhtul kiriku käärkambris.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church, 45 Davenport Rd.
Jutlustaja H. Rüdmik
P. O. Box 234, Toronto 18, Ont.
Tel. 233-5390

USUSÕNUMI RAADIOJUMALATEENISTUSED igal pühapäeval, homm. kell 9.30—10.00 lainel CHIC-790 kc.

Raadiojutluse teema 11. sept.: „JUMAL JUHIB MEIE ELUSID".

Pühap., 11. sept. kell 3 p. l. JUMALATEENISTUS. Lauluettekanded, jutlustavad G. Pitka ja H. Rüdmik. Issanda surma mälestamine.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
10 Lamport Ave. Apt. 307
Toronto 5, Ont. M4W 1S6
Tel. 961-8391

„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3—3.30 p. l. WHLD 1270 kc.

Pühap., 11. sept. kell 11 homm. KOJUTULEKU PÜHAPÄEV. Kõneleb K. Raid, segakoor. Kell 6 õ. tunnistuste õhtu, K. Raid ja naistrio.

Pühapäevakool algab 18. sept. kell 10.15. homm.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
Tel. 461-2077
562 Jones Ave., Toronto 6, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.,
Toronto 6, Ont.
Tel. 463-6223

Pühap., 11. sept. kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Kõneleb jutlustaja E. Saraoja.

Psühhiaatria kasutamine karistusvahendina mõisteti hukka

N. Liit ähvardas protestiks lahkuda

HONOLULU — Honolulus toimub maailma psühhiaatrikute konverents, millest 4000 esindajat 60 maalt osa võtavad, nende hulgas ka N. Liidu esindajad. Konverentsil Austraalia ja Uus Meremaa esindajad esitasid resolutsiooni, milles mõisteti hukka N. Liidus psühhiaatria kasutamine poliitiliste dissidentide „vaigistamise" vahendina.

See otsus ärritas väga N. Liidu esindajaid, kes lubasid protestiks konverentsilt lahkuda. Dr. E. A. Babayan, üks nõukogude delegatsiooni liige, ütles et ta peab võimaliku lahkumise asjus enne Nõukogude Liidu Psühhiaatrikute Ühinguga nõu pidama. Dr. S. Frazier, konverentsi juhataja arvas siiski, et ta ei usu, et N. Liit lahkuks, kuna järgneval päeval võtsid venelased jälle konverentsi tööst osa.

Selle küsimuse arutlemisel muutus koosolek väga tormiliseks.

Venelased korduvalt eitasid psühhiaatria kasutamist poliitilise karistusvahendina, kuid hääletamisel võeti Austraalia ja Uus Meremaa esindajate poolt võetud resolutsioon vastu napi häälteenamusega 90:88.

Järgneval pressikonverentsil N. Liidu psühhiaatrikud eitasid jällegi, et terveid inimesi oleks kunagi nende maal asetatud vaimuhaiglaisse. Aga üks osavõtja dr. Georgi Morozow tõendas siiski, et mõned isikud olid paigutatud neisse, kes olid langenud kohtu alla riigivastase tegevuse ja nõukogudevastase kirjanduse levitamise pärast. N. Liidu delegaadid aga ütlesid, et see oleks teretulnud kui läänemaailma psühhiaatrikud tuleksid N. Liidu vaimuhaiglaid inspekteerima, et näha kuivõrd alusetud on esitatud süüdistused.

Konverentsil võeti häälteenamusega 126:65 vastu Ameerika resolutsioon erilise komitee loomiseks, kes hakkaks uurima psühhiaatria väärkasutamist.

„EESTI KODU" EHITUSTÖÖD
on lõpetatud ja enamus korterite omanikke on asunud oma uutesse kodudesse.
Praegu on veel saadaval n.n. terrassmajades piiratud arvul 2-magamistoaga kortereid hinnaga $37.000 — $39.900 koos garaazhiga.
SOODSAD MAKSUTINGIMUSED, üldkasutamiseks saunad, aastaringi kasutatav supelbassein, seltskondlikud ruumid, ekstra panipaigad jne.
TULGE TUTVUMA EESTI KODUGA, sest oma silm on kuningas, 50 Old Kingston Road, Scarboro, tel. 281-1792.
EESTI ABISTAMISKOMITEE

GARDENIA FLOWERS & GIFTS
362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8
Tel. 466-1951 või 466-1502
Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstkäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahktööd, puunikerdused, keraamika.
Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

Kingad Lääne-Saksamaalt ☎ Tel. 533-8122
Prantsusmaalt, Austriast
Naiste ja meeste kingad.
Ekstra laiad suurused,
ka jalatoega
Patacsi Shoe Salon
480 Bloor W., Toronto 4, Ont.

H. KIVI
INCOME TAX & INVESTMENT CONSULTANT
TEL. 759-3588
50 MUNSON CR. SCARBORO, ONT.

SUUSKADE VÄLJAMÜÜK
Lattu jäänud suusakomplektid väga soodsalt
Suusakomplekt (suusad, saapad, mähised, kontsaplekid)
alates $65.—
20—50% HINNAALANDUST riiderestidelt, kiaaskaupadelt, roostevaba nugadelt-kahvlitelt-lusikatelt — sortidelt, milliseid enam ei valmistata.
SUOMI-AITTA
ESMAJÄRGULISED IMPORT-ARTIKLID SOOMEST
2031 YONGE ST., TORONTO, ONT. M4S 2A2 ☎ TELEFON 483-3650
Äri lahtioleku ajad: teisip., kolmap. 10—6, neljap., reedel 10—7.30 ja laup. 9.30—5.30. Esmaspäeviti suletud.

Peetri kirikust ja kogudusest Toronto päevalehes

Möödunud reedeses „The Toronto Sun" numbris on poole leheküljeline artikkel koos fotoga, kus kirjeldatakse EEKL Peetri koguduse elu pealkirja all „Ebahariliku kujundusega kirik". Artikli autoriks on Wilson McConnell. Foto kujutab kirikut.

Artiklis räägitakse koguduse asutamisest ja selle esimesest kasutatavast kirikust, S. John's Toronto kesklinnas. Kirjeldatakse kiriku ehitamist, torni saamislugu ja selle elektroonilisi kelli. Lisaks kiriku kujunduse kirjeldusele on antud ka ülevaade koguduse elust, eriti selle muusikalisest tegevusest solistide, orkestrte, kooridega ja nende juhtidega.

Eesti kirjandusest Ameerika entsüklopeedias

R. R. Bowkeri kirjastusel (New York ja London) ilmus entsüklopeedia „Guide to Literature" 12. trüki 2. köide, kus 481-st leheküljest alates Aleksis Rannit annab ülevaate eesti kirjandusest. A. Rannit on koostanud oma ülevaate just nende kirjanike loomingust, kelle tööd on inglise keelde tõlgitud, mis oli kirjastaja nõudeks.

Vaatamata sellele piiramisele on A. Rannit määritlenud eesti keele kuuluvuse, kirjeldab eesti rahvaluulet, esimese eestikeelse raamatu trükkimist, „Kalevipoja" saamislugu ja tähendust eestlastele. Eesti kunstipärase kirjanduse osas ta nimetab 19. sajandi luuletajaid K. J. Petersoni, L. Koidalat ja J. Liivi, noor-eestlasi ja kaasaegseid V. Ridalat, G. Suitsu ja E. Ennot, A. Tassa ja F. Tuglase sümbolistlikku proosat, J. Oksa ekspressionismi, luuletajaid A. Allet, H. Visnapuud ja Marie Underi, arbujaist H. Talvikut, B. Alverit, U. Masingut ja B. Kangrot, nooremaist I. Laabani, A. Vihalemma, I. Grünthali, A. Kaalepit ja J. Kaplinskit.

Eesti proosa poolel, mis ei ole saavutanud luule taset, nimetab ta E. Viidet, A. H Tammsaaret, K. A. Hindreyd, P. Vallakut, B. Kangrot ja K. Ristikivi. Psühholoogilise proosa alal Katrin Jakob'it, pidades ta novellikogu rafineerituimaks tööks eesti proosakirjanduses.

Eesti kirjanduse edu on olenenud keelemehest J. Aavikust ja kriitikust A. Orasest. Kirjutuste juurde on lisatud ingliskeelsete teoste loetelu eesti kirjanduse üle ja andmed, kus need teosed on saadaval.

Lisaks antakse nimetatud kirjanike ja luuletajate kohta bibliograafilisi andmeid koos inglise keelde tõlgitud teoste nimetustega; luuletajate puhul on aluseks võetud nende tööde avaldamine ingliskeelsetes antoloogiates. Ranniti kohta on bibliograafilised märkused kirjutanud entsüklopeedia toimetaja New Yorgi ülikooli inglise ja võrdleva kirjanduse professor F. J. Sypher.

Kuigi tegelik ülevaade pole kahte täitki lehekülge, tõuseb koos lisanditega artikli maht viie lehekülje pikkuseks.

Tartu ülikooli ajaloost

Lychnos, Teadusajaloolise seltsi aastaraamat 1975—76 sisaldab rea artikleid teemal: Rootslased väljaspool praegust Rootsit asuvate ülikoolide juures.

Sel teemal on Henrik Sandblad kirjutanud Tartu ülikooli varasemast ajaloost. Teised artiklid käsitlevad muuhulgas rootsi üliõpilasi Göttingenis ja Leidenis.

Peetri koguduse Naisring

alustab sügisese tegevusega kolmapäeval, 14. septembril alates kell 6 õhtul. Uued liikmed kutsutud! Ühinege naisringiga ja andke aega, abi ja andeid oma koguduse heaks!

EESTI SIHTKAPITAL KANADAS
meie ühiskonna teenistuses
Eesti Majas
958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

Tulge nõupäevale Devil's Elbow'sse laupäeval, 10. septembril

Eesti Liit Kanadas juhatus, Killamängude ajutine toimkond ja Trenti ühiskondliku seminari korraldav komitee kutsuvad eeloleval laupäeval, 10. septembril kõiki eestlas, vanu ja noori, Bethani lähedale Devil's Elbow eestlaste poolt omandatud suusamägede jalale NÕUPÄEVALE. Nõupäeval tulevad arutamisele eriti eeloleval aastal korraldatavad Killamängud 24. ja 25. juunil ja regionaalsete noorte poolt korraldatavate eesti ühiskondlike seminaride ja muu tegevuse läbiviimine. Igaüks, kes nende küsimuste vastu huvi tunneb — tulgu kaasa- Kaasa võtta võileivad. Kohvi saab kohapealt. Ka saab nüüd suures Devil's Elbow järves ujuda.

Kogunemine koos esimese kohviga on kell 9.30 peamajas. Sellele järgneb lühike sissejuhatus päevakavast ning ringkäik Killamängude aj. juhatuse poolt väljavalitud „maakondadesse." Pärast seda peetakse uuesti nõu ning otsustatakse kõik olulisemad Killamängudega seosesolevad küsimused.

Pärast lõunat võivad Killamängude erialade grupid üksikasjades nõu pidada, kuid peakontsentratsioon on Trenti ühiskondlikust seminarist läbikäinud ja teiste ühiskondlikult mõtlevate noorte nõupidamisel. Küsimuseks on mida noored ja nooremasse põlvkonda kuuluvad eestlased tahaksid läbi viia nende kodukohtades teiste kaasatõmbamiseks, tegevuse innustamiseks, teiste gruppidega sidemepidamiseks jne.. Selle süstemaatilise ja läbimõeldud noorte ühiskondliku mobilisatsiooni jaoks on Eesti Liit Kanadas juhatusel kasutada Ontario valitsuse toetus. Noortel tuleb seda kasutada eesti ühiskondliku tegevuse hüvanguks.

Kaugemateks nõupäevadele tulejateks on Montreali noored. Need noored, kes tahavad omavahel hiljem seltskondlikult kohata, võtta kaasa vajalik magamisvarustus.

Poisid Lembitu nooltepoisteks

Skautüksus Lembitu Malev alustab juba sel kuul uut tegevusaastat. See on arvult 28. aasta koondada eesti noori eesti keeles ja meeles. Lembitu juhtide konverents — maapäev — toimub 10. ja 11. septembril Kotkajärvel, kus kavandatakse uut tegevusaastat. Uute poiste vastuvõtmine Lembitu Malevasse on avatud. Noolepoisid (hundud) alates 7.. skaudi ja mereskaudid alates 11. ja vendurskaudid alates 14. eluaastast.

Informatsioon ja registreerimine õhtuti telefonidel: Luule Kann — 493-2563 (hundud) ja Harold Kivi — 221-9735.

Heldur Kuusik võitis esiküti tiitli

T.E.Ö.J.S. korraldusel toimus 28. aug. 1977 a. laskevõistlus haavlipüssist. Esikohale tuli H. Kuusik, seega H. Kuusik kaitses Labatts'i Co. poolt väljapandud rändkarikat 1977 aastal. Teisele kohale tuli A. Nüüd, kolmandaks E. Püss, järgnesid M. Veskimäe, E. Saar, I. Sambla ja K. Paap.

*

Seltsi 1977 a. sügisene havipüügi võistlus toimub 10. sept. s.a. Simcoe järve Royal Beach'i vetel. Kogunemine kell 7.00 e.l. Park Motelli restorani vastas oleval Texaco bensiinijaama parkimise platsil. Võistluse algus kell 8.00 e.l. Lähemat informatsiooni võistluse korra kohta antakse kogunemise kohal.

*

Balti meeskondade vaheline traditsiooniline laskevõistlus haavlipüssist toimub 17. sept s.a. Läti Jahi Seltsi korraldusel Hamiltonis „Lielupe" laskerajal, algusega kell 9.00 e.l. Palutakse kõigi laskehuviliste osavõttu. Võistlusest osavõtjaid palutakse helistada laskevõistluse üldkorraldajale E. Saar'ele, tel. 425-9978 hiljemalt 14. sept. s.a. Laskemoon on võistlusest osavõtjatele seltsi poolt tasuta.

JUHATUS

Enne, Sa võisid saada Provincial miljonäriks ainult oktoobris, detsembris, veebruaris, aprillis, juulis või septembris.

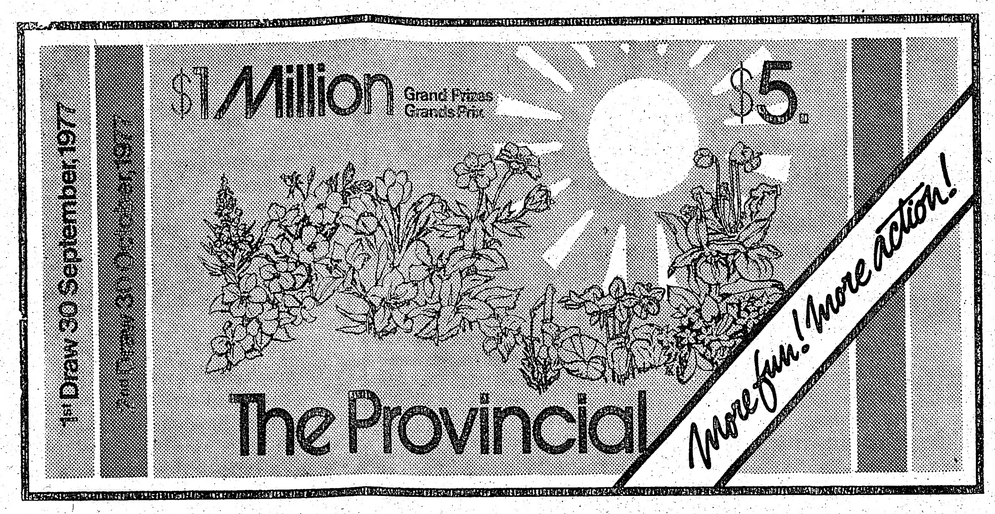

NÜÜD, IGA KUU ON MILJONI-VÕITMISE KUU.

Nüüd Provincial loterii annab Sulle rohkem lõbu, rohkem tegevust, rohkem võimalusi 1 miljoni dollari (maksuvaba) võiduks. Vaata, mis on juhtunud:

NÜÜD LOOSIMINE IGAL KUUL

Nüüd on 12 Provincial loosimist aastas — üks igal kuul. Ja igaüks neist loosimistest võib Sinu miljonäriks teha.

6 VÕIMALUST MILJONI VÕITMISEKS $5 EEST

Iga $5 pilet (maksev kahel loosimisel) annab Sulle kuus võimalust 1 miljoni dollari võitmiseks, neli võimalust võita $100.000 ja tuhanded teised maksuvabad võidud.

IGA PILET MAKSEV KAHEL JÄRGEMÖÖDA LOOSIMISEL

See on õige. See pilet mille Sa täna ostad annab Sulle kolm võimalust miljoni võitmiseks käesoleva kuu loosimisel ja kolm jälle järgmisel kuul.

ROHKEM LÕBU MÄNGIDA „KAHERAUDSEL"

Uus Provincial pilet on müügil igal kuul. Nii Sa võid lisada sellele alles olevale võimalusele, mis Su vana pilet omab, uue pileti esimese võiduvõimaluse.

Mängi igal kuul Provincial loteriil. See annab paremaid võimalusi igaühele.

The New Provincial
A better chance for everyone.
ONTARIO LOTTERY CORPORATION

NÜÜD LOOSIMINE IGAL KUUL

Esimene loosimine 30. septembril. Piletid nüüd müügil.

ÜÜRILE ANDA

2-MAGAMISTOAGA korter ja garaazh „EESTI KODUS" pikemaks ajaks. Helistada igal ajal 282-5118.

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
"INSURANCE"
1482 Bathurst St., 4 kord (Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

160.000 pealtvaatajat nägid lennuki hukkumist

Torontos peetud suurnäituse lennudemonstratsioonidel juhtus esimesel päeval raske õnnetus. Fairey Firefly, II maailmasõjaaegne inglise võitluslennuk, mida juhtis lennuveteran Alen Ness, sattus seniteadmatuil põhjusil demonstratsioonilennul raskusse ja langes otse all olevasse järve, kusjuures lenduril polnud võimalusi välja hüppamiseks. Kui lennuk langenuks ainult 300 meetrit kaugemale, sattunuks see laste mänguväljale, kus oli tuhandeid lapsi. Sel päeval lennudemonstratsioonid katkestati, kuid järgmisel päeval toimusid need ettenähtud korras.

Jimmy Carter sobitab rahu lirimaal

WASHINGTON — USA president Jimmy Carter on pöördunud palvega iirlaste poole, et nad lõpetaksid omavahelise võitlemise Põhjaiirimaal ja lubanud, et Ühendriigid võiksid aidata neid uute töökohtade loomiseks vajalike investeeringutega kui poliitiline kodurahu on maksma pandud. Carter rõhutas eriti erapooletust nende usulise võitluse osas, aga lootis, et need kes on seotud vägivallaga loobuksid oma tegevusest.

Kanada kohtulikud karistused pehmed

VICTORIA — Kanada Royal Mounted Police'i ülem Maurice Nadon mainib, et pehmed kohtuotsused on üheks põhjuseks, miks kuritegevus Kanadas pidevalt suureneb. Politseiülem kinnitas, et narkootiliste ainetega kauplemine ja teised kuriteod näitavad Kanadas pidevat juurdekasvu ning avaldas arvamist, et Kanada peaks võtma sellise hoiaku, kus kuriteole järgnevad tagajärjed on palju ebameeldivamad kui praegusel momendil.

Ohustatud loomad

Eestlane Mart Marend on peategelasi Rootsi Looduskaitse Ühingu uues kampaanias „Rootsi ohustatud loomad". Kooperativa förbundet toetab kampaaniat ja on avaldanud seitse kleepmärki kus on Rootsis ohustatud loomade pildid ära toodud. Raha nende müümisest läheb loomakaitseks.

Teadaanne pensionäridele

Raamatukogu, käsitööring, male- ja bridgering alustavad tegevust kolmap., 21. sept.

JUHATUS

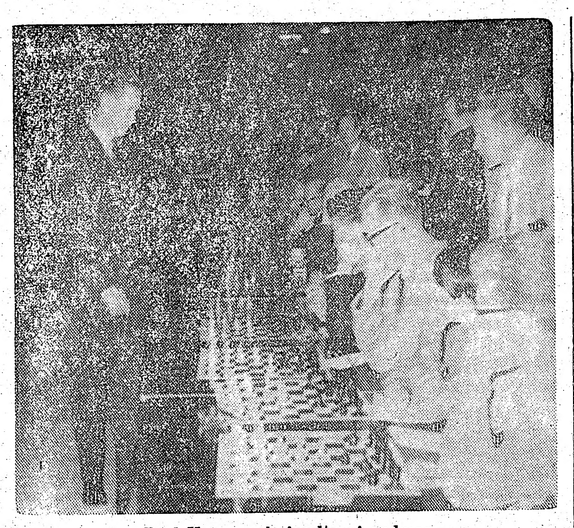

Paul Keres malesimultaani andmas.

Paul Keres - rahvusvaheliselt tuntuim eestlane

Inglise suurajaleht kirjutab Eesti malest ja selle suurmeistrist

Kord tõstatati ühel seltskondlikul koosviibimisel küsimus — kes võiks küll olla rahvusvaheliselt kõige tuntum eestlane? Pärast arutelu jõuti kokkuleppelisele vastusele, et küllap rahvusvaheliselt kõige tuntumaks eestlaseks on malesuurmeister Paul Keres.

Nüüd ei viibi Keres juba üle kahe aasta meie keskel, aga ta nimi ei ole sellepeale vaatamata kadunud rahvusvahelise ajakirjanduse veergudelt Eesti tutvustajana. Üks ingliskeelne kõnekäänd, mida hästi Keresele kohandada saab, kõlab järgmiselt: he casts a long shadow. Eestikeelses tõlkes tähendaks see — ta heidab pika varju.

Sellesamale kõnekäänule mõteldes on inglise suurajaleht „The London Times" pealkirjastanud pikema Eesti malet ja Paul Kerest käsitleva artikli „Väikese Eesti pikk vari". Kirjutuse autoriks on inglise tuntud maletaja Harry Golombek, kes Kerese ja teiste eesti maletajatega isiklikult tihti kokku puutus.

Artiklit London Times'i veergudel alustab Harry Golombek järgmiselt:

„Üheks silmapaistvaks jooneks käesoleva sajandi rahvuvahelises male-elus on olnud see panus, mida andsid väikesed balti rahvad — eestlased, lätlased ja leedulased.

Nende panus malele on proportsionaalselt võttes olnud kaugelt suurem nende riikide endi suurusest.

See oli kolmekümnendatel aastatel, kui Balti riigid esmakordselt panid rahvuvahelise maleilma endist kõnelema. Nende riikide esindajad mängisid värsket, elavat ja leidlikku malet, milline stiil jäigi neile iseloomulikuks."

Järgnevalt kirjeldab Golombek eestlaste ilmumist Varssavi maleolümpiale 1935. aastal, puudutades sel olümpial asetleidnud matshi Suurbritannia ja Eesti vahel.

Golombekil endal õnnestus võita eestlast Ilmar Rauda, ja inglane Alexander võitis Leho Laurise. Inglane Thomas viigistas eestlase Gunnar Friedemanniga,

aga esimesel laual inglise esimaletaja Winter kaotas 18-aastasele Paul Keresele partiis, mida Golombek kutsub äärmiselt briljantseks.

Ta mainib, et inglastele oli kohe selge selle partii järele, et lavale on ilmunud uus malegeenius, kes terve maailma peatselt endast kõnelema paneb.

Kuid juba kaks aastat hiljem, aastal 1937 Stokholmi maleolümpial, lõi Eesti meeskond inglasi 3:1. Ainsa punkti eestlaste vastu sai Harry Golombek ise, võites Johannes Türni. Eesti tuli sel maleolümpial seitsmendaks, Suurbritannia kolmeteistkümnendaks, mainib oma kirjutuses Golombek.

Edasi jutustab Golombek Eesti meeskonna suurest edust 1939. aasta maleolümpial Buenos Airesis, kus eestlased tulid kolmandale kohale.

Inglise meeskond pidi aga alanud maailmasõja tõttu enne finaalmänge Argentiinast koju sõitma.

Teise maailmasõja ajal, kirjutab Golombek, kadus Eesti kui iseseisev rahvas. Eesti suurim maletaja Paul Keres aga mängis nüüd Nõukogude Liidu värvides. Seoses selle nõnda öelda meeskonnavahetusega jutustab Golombek Keresest ühe isikupärase loo.

See juhtus 1954. aastal Amsterdami maleolümpial, kus Keres mängis nõukogude meeskonna neljandal laual saavutades erakordse võiduprotsendi, nimelt 96,4. Tshehhoslovakkia maletajat Sajtari võitis Keres ühes väga briljantselt mängitud partiis, mille peale nõukogude meeskonna mittemängiv kapten Kotov ütles Golombekile, et Kerese poolt meisterlikult lõpuleviidud mäng Sajtari vastu oli üks tõeliselt nõukogudelik partii.

Golombek andis selle Kotovi kiituse hiljem Keresele edasi,

mille peale Keres oli lausunud kõige kibedama temperamendiga, mida ta eales Golombeki juuresolekul üles näidanud on: „Ei, see oli üks tõeline EESTI partii."

Edasi jutustab Golombek sellest, kuidas Kerese algatusel sai teoks Tallinnas toimuvate rahvusvaheliste maleturniiride traditsioon, ja annab ka viimase, käesoleval aastal aset leidnud Tallinna turniiri tulemused, mis oli pühendatud Kerese mälestusele.

Andes kokkuvõtlikku hinnangut Keresele kui maletajale ja inimesele kirjutab Golombek London Times'is järgmist:

„Keres ei saavutanud kunagi maailmameistri tiitlit. Kuid ta mängis malet nii,

kuidas üks maailmameister seda mängima peaks.

Ja Kerese käitumine nii malelaua taga kui malelauast eemal oli ühe kavaleri oma, kes on ilma kartuseta ja kes seisab kõrgemal kõige vähimastki laiduväärsest."

Jah, võib tõesti nõustuda sellega, et Paul Keres oli — ja on ka edasi — maailmas kõige rohkem tuntud eestlaseks, kelle kaudu Eesti nimi kerkis — ja kerkib — rohkem ja sagedamini rahvuvahelisele foorumile, kui ühegi teise isiku kaudu.

J.T.

Spordiuudiseid Eestist

Riias peetud rahvusvahelisel tennisturniiril võitis tallinlanna Liidia Nurme koos moskvalanna Marina Tshuvõrinaga esikoha naispaarismängus.

Kaire Indrikson uus Eesti rekordujuja

Viieteistkümne aastase vaheaja järel äratas Rootsis peetud ujumisvõistlusel tähelepanu eesti ujuja saavutused. 15 aastat tagasi oli saavutusterikkamaks sportlaseks Ulvi Indrikson-Voog, nüüd on selleks tähelepanu äratavaks ujujaks tema tütar Kaire. 21. augustil Rootsis, Jönköpingis lõppenud Euroopa Meistrivõistlusel sai talle osaks kaks medalit. 100 m seliliujumises tuli ta Ida-Saksa maailmarekordinaise Birgit Treiberi (1.02,63) ja olümpiavõitja Ulrike Richteri (1.03,37) järel kolmandaks, tulemus 1.05,25, mis on uus Eesti tipptulemus ja N. Liidu noorterekord, kuna N. Liidu täiskasvanute rekordi omanik Nadezhda Stavko jäi viiendaks.

4x100m kombineeritud teateujumise esimese vahetuse läbis K. Indrikson U. Richteri järel teisena. Hõbemedali kohal oli N. Liidu naiskond ka viimase etapi lõppedes.

200 m seliliujumises ületas Kaire Indrikson 2.19,16 senise Eesti absoluutse rekordi ja N. Liidu noorterekordi, kuid vaatamata oma tulemusele jäi kõvas konkurentsis kuuendale kohale.

◐ Saksamaal ilmus Baltisaksa aastaraamatu 24. köide. Selle toimetajateks on dr. Walter Maurach ja Vera von Sass. Teos käsitab teaduslikke küsimusi. Autoritest võib märkda Eestis tuntud ajakirjanikku Herb. Peterseni, dr. Walter Dieboldi jt.

World famous Pianos

Hea klaver on eluaegne investeering!

Suur valik tunduva hinnaalandusega.

Ka rentimine.

Saadaval kõik muusika instrumendid.

REMENY

HOUSE OF MUSIC LTD.

553 Queen St. West

Toronto, tel. 363-1966

„VABA EESTLASE" TALITUSES

RAAMATUID

müügil	Hind	Saatekulu
	$	¢
Ilme Ivandi — **Pargi**	2.50	35
Kuldne tammetõru — Näidendid ja ettekanded noortele	3.—	35
L. Wahtras — **Liivaklass**	2.50	15
Ravimtaimed, 250 retsepti	2.50	15
Enn Nõu — **Vastuvett**	5.—	40
Anna Ahmatova — Marie Under — **Reekviem**	3.50	35
H. Michelson — **Skautlikul teel**	3.—	35
H. Michelson — **Noorsootöö radadel**	4.30	35
H. Michelson — **Eesti radadelt**	9.—	35
Eduard Krants — **Lumeliitlased** (luuletuskogu)	3.—	15
Ilona Laaman — **Mis need sipelgad** (luuletuskogu)	3.—	15
Estonian Official Guide	5.—	40
Paul Laan — **Mõttelend — Pilte ja peegeldusi**	5.—	25
Herbert Salu — **Utoopia ja futuroloogia**	4.50	25
Karin Saarsen — **Lohengrini lahkumine**	4.50	15
„Triinu" üksiknumbreid	1.25	
K. Inno — **Tartu University in Estonia**	8.50	40
A. Kubja — **Kadunud kodud — mälestused**	3.—	25
A. Kubja — **Mälestusi kodusaarelt**	2.—	20
A. Kubja — **Palukesed**	1.50	20
E. Uustalu ja R. Moora — **Soomepoisid** 426 lk. + 64 lk. fotosid	14.—	85
Leho Lumiste — **Alamuse Andres** — biograafiline jutustus kirjanik Oskar Lutsust	6.65	40
L. Lumiste — **Atlandi aknal**	2.10	40
L. Lumiste — **Killad külas**	5.30	40
A. Vomm — **Ristsõnad I**	2.50	20
A. Vomm — **Ristsõnad II**	2.25	20
A. Vomm — **Ristsõnad III**	2.25	20
A. Vomm — **Ristsõnad IV**	2.25	20
Ants Vomm — **Minu hing** (luuletuskogu)	20.—	40
K. Eerme — **Surnud laevad ja elavad mälestused**	1.50	15
K. Eerme — **Päevata päevad ja ööta ööd II**	4.—	40
S. Ekbaum — **Ajatar** (luuletuskogu)	4.—	30
Aarand Roos — Jumalaga, Kars ja Erzurum	4.—	30
J. Pitka — **Rajusõlmed**	8.80	40
T. Tamm — **Need teod süüdistavad II**	5.—	40
A. Käbin — **Vaim ja muld**	10.—	40
Urve Karuks — **Kodakondur** (luuletuskogu)	6.—	20

RAAMATUID LASTELE:

Kalevipoeg — Õppe- ja tööraamat lastele	2.50	50
Õpeta mind lugema I — (Õppe- ja tööraamat eelkoolielistele lastele värvitrükis)	3.—	40
Õpeta mind lugema II — Õppe- ja tööraamat eelkoolielistele lastele värvitrükis)	4.—	40
Eesti keele Harjutustik I	2.25	35

ARVI KORK

MEHHIKO TEEL

37.

Kahel pool olid mitmeastmelised templivaremed — vist tolteekide poolt siia ehitatud, enne kui atsteegid kohale jõudsid. Mehhiklased peavad neid atsteeke enda esivanemateks, nendelt on tulnud embleemid Kotkas ja Madu — the Eagle and the Serpent. Atsteegid tulid ja asutasid Ciudad Mexico, peksid tolteegid igalt poolt välja ja võtsid isegi nende templid üle. Nad kiskusid need osalt maha ja ehitasid omad peale, või siis matsid tolteekide ehitused oma püramiididesse ja ehitasid oma templid püramiidide otsa. Iga tempel oli pühendatud isa jumalusele, mõned alles hiljuti arheoloogide poolt välja kaevatud. Ja siia toodi nüüd bussitäite kaupa turiste, seda surnute linna vaatama. La Caldaza de los Muertos, tõepoolest.

Jalutasin edasi, päike kõrvetas, teisi turiste jäi vähemaks. Päikesepüramiid ei paistnud palju ligemale nihkuvat. Mul oli selline tunne, nagu jälgiksid tuhanded silmad mind sealt templivaremete vahelt. Vaata seda suurelist gringot, kuhu ta mõtleb minna? Tuleb siia, meie hulka, et ühte meie omadest ära viia? On poisil endast ka hea arvamine? Kas läheme teeme ta külmaks? Ei, ootame veel vähe ja vaatame, mis plaanid tal õieti on — hiljem veel aega küll, kui tarvis teda „välja hõõruda" *, eks ole?

Pikkamööda jõudsin templivaremete vahelt välja ja jälle tsivilisatsiooni juurde tagasi. Siin-seal oli autosid pargitud, maastikul mis näis nagu Hiiumaa kadakane karjamaa. Ja siinsamas oligi jälle suur Linea Gris'i buss. Turistisumm bussist kadus parajasti kuskile maa-alusesse templikäiku. Läksin neile järgi. Käigu-uksel pidas mind keegi univormis mehhiklane kinni.

„Dos pesos, senor!" nõudis ta. Tuli välja, et ma pidin maksma kaks peesot käiku sissepääsemise eest. Ja ma maksin ka, sest sell kandis mingit sorti khaki-värvilist univormi ja tal tolknes suur revolver vööl. Ja ilmselt ei olnud ta lahke näoga naljamees.

Aga kaubamees oli ta küll, sest järgmiseks tahtis ta mulle müüa peotäit piltpostkaarte ühe jänki dollari eest. Ja kui „gracias, no" pomisedes tast mööda minna tahtsin, seisis ta mul tee peal ees. Kas anda talle pähe? Ei, dollar tuleb odavam. Andsin talle nõutud US-dollari, ta ulatas mulle kuus värvilist postkaarti — need on mu ees laual, kui neid ridu kirjutan — ja me lahkusime sõpradena. Heitsin pilgu kaartidele — need olid kõik Teotihuacan'i varemete vahelt võetud. Zona Arquelogica de Teotihuacan, Plaza y Piramida de Luna y de Sol.

Läksin treppidest alla — päevavalgust paistis veidi läbi laepilude. Mu tee blokkis grupp turiste, kes hoolega midagi kuulatasid. Trügisin nende vahelt läbi ja nägin kedagi kitsa, tõmmu näoga noormeest, kes neile kanada aktsendiga inglise keeles midagi seletas. Kuulsin vaevalt ta sõnu, sest mu süda peksis erutusest. Viimaks — see siin oli ilmselt meie kaua tagaotsitud senor Nick DiCastro! Sarnasus Kanadamaal võetud piltidega oli ilmne.

Kuna ta lobises Quetzalcoatl'st, sellest kuulsast Mehhiko sulgedega maost ja ülemjumalast, kellele siin templis vereohvreid olevat toodud, manööverdasin ma end talle selja taha. Ja kui ta oma jutu lõppedes edasi liikuma hakkas, kuna sinisejuukselised US-and-A daamid ooh-tades ja aah-tades vere-altarit silmitsesid, sain ma talle üsna ligidale.

„Tervitusi Kanadast, Nick", ütlesin ma talle kõrva sisse.

Poiss seisatas, ta parem käsi tegi järsu liigutuse tagatasku suunas, aga ma jõudsin tast ette. Püüdsin ta randme kinni ja hoidsin seda viivuks, oma suure kerega teda pealtvaatajate eest kattes, kuna ma vasaku käe sõrmedega ta tagumisse püksitasku ulatasin ja sealt väikese 6.35 mm kaliibrilise Browning-püstoli välja õngitsesin. Lasksin selle oma vasakusse püksitaskusse kaduda ja siis patsutasin ta teised taskud läbi. Küljetaskust leidsin pika teraga liigendnoa ja võtsin ka selle oma valdusse. Siis lasksin ta randme lahti.

„Mida sa tahad, võmm?" sisistas ta suunurgast, oma rannet masseerides, „su võim siin maal ei maksa, nagu ehk tead?"

„Olen privaatpiilur, Nick. Su kallis vanaonu tahab sinuga rääkida."

„Kes, Vito?"

„Just nii, sa ahvinägu — Don Vito. Palun pisut respekti."

Niiviisi — võib-olla oli mul õnnestunud teda veenda, et olen Mafia palgal? Mafia nõuab alati respekti. Mitte lihtsalt Vito, vaid alati Don Vito. Kui on tegemist vanema ja auväärsema mafioso'ga.

„Aga mis siis, kui mina temaga rääkida ei taha?"

„Siis, kallis kaasmaalane, rullime sind vaiba sisse ja viime sind niiviisi Caesar'i ette, nagu vanasti Cleopatra käis."

Ma ei tea, kas Nick-poiss mu ajaloolisest allegooriast midagi taipas, aga ta vähemalt tegi visalt häält. Ilmselt ei tahtnud ta mind uskuda.

„Pullisitt", ütles ta.

Lükkasin ta sisse ühte keerdkäiku, teistel turistidel tee pealt eest, andsin talle korraks tagasi-kätt üle hammaste, et tal vähemalt minu vastu pisut respekti oleks, tõmbasin oma Colt-püstoli ja hoidsin tal püstoliotsa kulmude vahel. Siis võtsin vasaku käega ta särgi rinnataskust paar plast-massist ümbrikku.

„Kuidas sulle meeldiks, Mehhiko vanglasse tagasi minna, Nick mu poiss? Kokaiiniga kaubitsemise eest? Või on see isegi heroiin, mida kaasas kannad? Mõlemil juhul on sul kindlasti mõned head aastad soolas."

„Proovi ainult, gringo!" kiristas Nick-poiss nagu tõeline mehhiklane, silmad täis tulesädemeid, „ja sul läheb endal sitasti — mul on kaitset!"

„Sa mõtled Don Vittorio't, Acapulcost? Ta on sinust oma käed puhtaks pesnud. Kuidas sa arvad, et ma su muidu üles leidsin? Ta ei taha Don Vito'ga mingit pahandust. Seepärast ära tee lollusi. Anna oma turistigrupp mõnele kamraadile üle ja me teeme väikese sõidu."

„Sõidu kuhu, gringo?"

„Melia Purua hotelli — mu partner ootab seal. Meil on sinu jaoks lennupilet, Kanadasse. Don Vito ei soovi sulle midagi halba, sa puupea — ta on su pärast mures, ta tahab su'ga ainult rääkida. Pärast võid Mehhikose tagasi tulla, kui tahad."

„Sa valetad! Tahad mind lõksu meelitada!"

„Kui sa arvad, et ma valetan, miks siis ei karju sa valju häälega appi — nagu ma ütlesin, sel juhul lähed ainult mõneks aastaks uuesti istuma, sest Mehhiko võimudele kindlasti su kaubitsemine ei meeldi. Sealsamas templiväravas on üks tulenuiaga sell — ta võtab su kindlasti hea meelega oma hoole alla, kui ma talle asja ilusti ära räägin? Või ei usalda sa teda? Arvad, et laseb sulle kuuli kuklasse ja matab sind sinna ohvrikivi alla, mida sa enne turistidele näitasid?"

Nick-poiss nohises. Ilmselt mõtles ta asja üle sügavamalt järgi. Mul ei olnud aega ta järgi oodata. Togisin talle relvaotsaga ribidesse.

„Noh, mida sa oled otsustanud? Kas tuled kaasa?"

Nick noogutas, ilmselt vastu tahtmist.

„Okei, sinu käes on tukk. Aga enne ma tahan mõned telefonikõned teha."

„Kellele need? Sul pole tarvis Don Vittoriole meldida — ta juba teab, kus sa oled ja mis sulle juhtub."

„Ei, mitte Vittoriole — võid pealt kuulata, kui tahad. Mul on mujer — naine, sa saad aru? Pean ometi talle teatama, et lähen mõneks päevaks — ära."

„Kas su naine ei saanud mitte õnnetult surma? Oh, sa mõtled seda baaridaami Acapulcost, kellega sa koos elad? No minugi poolest, sa võid talle teatada. Aga mina seisan juures, Camarada, ära muretsegi. Ja ma hoiatan sind — habla Espanol muy bueno."

„Okei", noogutas Nick. Ta näis nüüd üpris hirmunud, ma olin ta asjadest liiga hästi informeeritud. Ta uskus nüüd, et oli Don Vittorio juures ebasoosingusse sattunud ja et see ei kavatsenud tema heaks midagi teha. Siis tuli tal teha hea nägu halva mängu juures ja katsuda end oma kalli onu, Don Vito, ees puhtaks bluffida.

(Järgneb)

* „to rub out" inglise gangsterikeeles

Filatelist Harald Plaks 75-aastane

Harald Plaks

Elusaatus on möödunud kiiresti ja filatelist H. Plaksil on 8. septembril 75. aasta sünnipäev. Samal ajal möödub 65 a. ajast, mil ta hakkas postmarke koguma — niisiis kaks juubelit korraga.

H. Plaks on sündinud Tartus 1902. a. Peale keskkoolis ja Tööstuskoolis käimist valis ta oma elukutseks aedniku ameti. Tartus väljaõppinud aednikuna asus ta 1927. a. Tallinna ja omas seal Narva mt. lilleäri, mida veel paljud tallinnlased mäletavad. Seda äri pidas ta ajani, kuni tuli Eestist lahkuda.

H. Plaks võttis osa mitmest organisatsioonist aga tema peamiseks huvialaks oli filateelia ja margiseltsid. Ta oli liikmeks Tallinna Filatelistide Seltsis „Estonias" ja mitmes teises margiringis. Tallinna Filatel. Seltsis oli ta juhatuses ja kui seltsi esimees G. Mieländer ümber asus Saksamaale, siis oli ta seltsis aseesimees, kes esines oma margikogudega seltsi marginäitustel.

Kui saabusid kurvad ajad ja eestlased pidid põgenikena sunniviisil vallutatud kodumaalt lahkuma, põgenes ka H. Plaks perekonnaga Saksamaale. Ta asus perekonnaga Insula laagris ja kolis siis Geislingeni eesti laagrisse. Seal asutas ta teiste filatelistidega margiringi ja pani rõhku just filateelia tutvustamiseks noortele. Kui korraldati Altensdatdti D. P. laagris omal ajal kuulus Balti Näitus, siis otsustasid ka Augsburgi balti laagris elunevad filatelistid näitusel esineda markidega. Eestlaste margikogu esitas H. Plaks näitusel. Seal peetud koosolekul otsustati asutada kolme rahvuse margiselts „Baltia". Kui põhikiri valmis kutsuti kokku peakoosolek, ja asutati „Baltia" nimeline selts, mis paisus suureks ja omas ca 300 liiget. Kord kuus olid margipäevad, näitused ja vahetuspäevad. Kõigist võttis juubilar Plaks osa täie innuga.

1949. a. tuli H. Plaksil koos perekonnaga ülemere USA-sse purjetada. Ta asus elama Danburysse, Conn., ja leidis seal tööd käsitöölisena. Teeninud seal esimesed dollarid, sõitis ta varsti New Yorki, kus otsis üles margisõbrad ja hakati siin margiseltsi asutamist arutama. Leidus ka sõpru, nn. vanaeestlasi, kellede abiga asuti põhikirja koostamisele. Kui see valmis ja kinnitati, kutsuti kokku koosolek Eesti Majja ja asutati Eesti Filatelistide Selts. Uue Seltsi juhatusse kuulus ka H. Planks. Seltsi asutamine toimus 12. augustil 1950. a. ja see on püsinud Eesti Majas senini.

Kodulinnas Danburys, Conn. kuulub Harald Candelwoodi Margiklubisse ja võtab seal seltsi elust osa juhatuse liikmena. Ta on seal osavõtnud näitustest ja saavutanud mitmed auhinnad.

Eluraskused põgeniku põlves vintsutasid H. Plaksi abikaasat ja ta lahkus 1954. a. surma läbi. Harald abiellus uuesti Salme Niilo-ga ja asutasid ühiselt alalise kodu.

Harald võtab alaliselt osa ka Eesti Filatel. Seltsi näitustest oma suurepäraste kogudega. Selts korraldab iga aasta oma liikmetele väljasõite nende kodudesse. Toredam on külastada Haraldi kodu, sest ta on siis dekoreerinud seinad markidega ja viibid nagu marginäitusel. Võib aias jalutada õitsvate rooside ja lillede keskel või läheduses asuva järve kallastel.

Eesti Filatel. Seltsi hooaja avamine toimub 11. septembril ja selleks päevaks on juubilar lubanud korraldada Eesti Majas oma eluajal kogutud markidest näituse. Vaatama on palutud kõik asjast huvitatud isikud, eriti noored. Aegade kestel on meil juba mälestused eesti markidest tuhmiks jäänud ja paljud noored pole neid üldse näinud . . .

Näitus on 11. sept. kl. 11 kuni kella 17-ni.

Juubelipäeval on Haraldi poolt filatelistidele ühine lõunasöök.

H. Plaksil on poeg Arved, kes on lõpetanud Connecticuti ülikooli insenerina ja töötab helikopterite tehases. Ta elab koos perekonnaga Hartfordis. Õnneks on ka Arved filatelist ja isal pole muret, sest tal on kord tubli pärija.

Tünneme juubilari kui inimest, kes on harjunud ümberkäima õrnade roosidega ja kaunite markidega — ikka südamlikult ja sõbralikult . . .

Kallis Harald, soovin Sulle enda ja sõprade nimel palju õnne sünnipäevaks ja tulevaseks eluks!

A. E. PENSA

Robert Kreem

Ameerika ja Lakewoodi märkmik

II

Eesti spordi arendajaks USA-s on Eesti Spordiliit, mille eesotsas on Raimond Pals. Abiesimees Jaan Künnapas elab New Yorgis. Kaua aega juhtis USA Eesti Spordiliitu Heino Maasikas, kes ka praegu sportlikule tegevusele õhutust ja abi annab. Kuna meie omaaegsed sportlased ja nüüdsed sporditegelased on sammumas vananemise suunas, siis tehti USA-s katse spordiliidu etteotsa noori saada.

Valitigi noored, kuid selgus, et noored tulid ja läksid ning neil puudus see ühtlane vana hobuse kannatlik joon.

Sellepärast ongi spordiliidus jälle jäme ots vanemate käes kuigi noored kaasa aitavad. Heino Maasikas arvas, et lapsed on ka medalitega ära rikutud. Treening puudub üldse. Minnakse aga võistlusele. Kui medalit ei saa, tullakse sabas kurjustama.

USA-s meenutatakse ikka Jõekäärul 1962. a. korraldatud Balti Mänge, mis tõi üle suurte kaugustе kokku mitutuhat eestlast. Selle ürituse organisaator Erich Roodus on ise ka kadunud väiksemasse sõprade ringi.

Lakewoodis tehti mõttemõlgutusi, et oleks hea kui midagi sarnast saaks jälle korrata.

Spordiliit USA-s saab 1979. aastal 25-aastaseks. Igal aastal on nad ka Eesti Mängud korraldanud. Raimond Pals palus küsida meie spordirahvalt kas Kanada eesti sportlased ja noored ei tahaks sel puhul suuremahulgaliselt Lakewoodi sõita. Eriti oli meil juttu suvekodude organiseeritud osavõtust. New Yorgi eesti laste suvekodu Long Islandil või rahva keeles Kiusukülas on igal aastal spordipäevadele sõitnud bussiga. Kas saaksid ka Jõekääru ja Seedrioru lapsed tulla ning USA lastega sõprust teha?

Veeretasin R. Palsiga võimalikke ja võibolla ka võimatuid võimalusi 25-ndate Eesti Mängude suurejoonelisemaks läbiviimiseks.

Üheks meeldivamaks võimaluseks pidasime E. Mängude raskuspunkti viimist Lakewoodi ülkooli maa-alale.

Keegi pole seal võimalusi õieti uurinud, kuid igal ülikooll on omad spordiväljakud, ujulad, üliõpilaselamud jne. Oluline oleks kui saaks inimesed kõik kokku üliõpilaselamutesse paigutada. Sellised kogemused on olnud mujal edukad.

Herbert Lääne on 1970-aastast peale väsimatult kogunud materjale USA E. Spordiliidu arhiivi jaoks Lakewoodis. 1976. a. Estol moodustati Eesti Sport Paguluses informatsoonikeskus. Selle raames kogub ta nüüd ka ajalehtede väljalõikeid. kirjavahetust, fotosid jm. ka mujalt. Lääne ütleb, et on väga raske materjale saada. — Sama lugu igal pool!

On märkimisväärne, et Eda Treumut on USA-s kõvasti ujumissporti õhutanud. Ta oma poeg Miki on tõusnud USA idaranniku üheks väljapaistvamaks ujujaks. Ka teised sugulased Treumutid on väga head ujujad.

*

Kohtasin Lakewoodis ka Uno Teemanti, keda nägin varem ka Vancouveris. Teemant töötab Washingtonis Kongressi raamatukogu teaduse ja tehnika osakonnas. Tema arvates töötab seal paarkümmend eestlast. Kunagi sattus mul Toronto raamatukogus näppu raamat „Moonpainters" (Kuutõrvajad). Selle oli inglise keelde tõlkinud Kongressi raamatukogus töötanud Selve Klaas. Teemant märgib, et kord töötas seal ka dr. Salme Kuri, kes koostas E. V. ajal kirjastatud raamatutest bibliograafia.

Üldse on Kongressi raamatukogus palju meid huvitavat materjali nagu „Riigi Teataja", „Haridusministeeriumi Teataja" (mikrofilmil),

statistika kuukiri, ajakiri „Konjunktuur", „Majandusteateid". Eesti riigitegelaste elulood eesti keeles, peale seda Rootsis ilmunud referentsraamatud, akadeemiliste organisatsioonide väljaanded, mitmesugused paguluses ilmunud ingliskeelsed teosed, Eesti Teadusliku Ühingu aastaraamatud, eriväljaanded jne. Kongressi raamatukogu „Union" kataloogis on andmed kõikde eestikeelsete raamatute kohta Ühendriikides ja kus USA raamatukogus need on olemas. Kui kellelgi on küsimusi raamatute sisu kohta, siis annab ka sellest informatsiooni välja Kongressi raamatukogu.

UUDISEID KODUMAALT

PETTURI ÄRI KORTERIOTSIJATEGA

Teravat korterihäda oli Tallinnas hakanud ära kasutama keegi Jüri Leek. Kui keegi pani välja kuulutuse, et vajab korterit, siis oli Jüri varsti platsis ja teatas, et tal on kuskil kahetoaline korter müüa. Maksvat ainult 2000 rubla.

Jüri oskas usaldusväärselt asju ajada. Tal olid mingid majavalitsuse paberid, märkis sinna sisse kõik passiandmed, võttis ka käsiraha ette — tavaliselt 500—600 rubla — ja kadus siis. Pettur saadi lõppeks kätte ja anti kohtu alla.

Muide, kellegi H. Tammistu kirjutisest „Rahva Hääles" saab huvitav „kõrvalpilk" Eesti korterioludesse: Kellelegi venenimelisele naisele lubas Jüri Suur Patarei tänavas kahetoalise korteri. Naine jutustab: „Ta käskis meil kirjutada majavalitsuse jaoks avalduse ja märkis sinna ka kõigi nende inimeste passiandmed, kes asuvad elama uude korterisse." Nõnda, et kahetoalisse korterisse pidi siis minema mitu inimest! Võibolla isegi mitu perekonda?

Jüri Leek sai karistuseks kolm aastat „range rezhiimiga parandusliku töö koloonias".

TRAKTORIGA METSA JAHILE

Valga rajoonist kirjutab Rahva Häälele" hulle lugusid traktoristide kommetest lehe kirjasaatja J. Luht.

Kui mullu Keeni sovhoosis algasid rasked hooajatööd, tunti puudust traktoristidest. Sovhoosis oli küll üks traktorist „tagavaraks", keegi Karl Raudsepp, aga tema ei tohtinud traktoriga sõita, kuna tal oli luba joomise pärast ära võetud. Sovhoosi direktor ja „ühiskondlike tööde juhataja" olid siis ametivõimudele saatnud palvekirja, et Raudsepp saaks ikka juhiloa tagasi, muidu sovhoos ei suuda plaani täita. Traktorist saanudki loa tagasi, mille üle kirjasaatja on nüüd väga pahane.

Kuid Valga rajooni traktoristid näivad olevat üldse kõva kuraasiga mehed. Keeni traktorist Karl Vaher võtnud nina täis ja kihutanud siis mööda maanteed vinda-vända, kuni ta kinni võeti. Kohus võttis temalt juhiloa 12 kuuks.

„Tahe" sovhoosi traktorist Arno Susi võttis „kõvad joogid sisse" ning „vingerdas" siis traktoriga Valga-Mõniste-Võru maanteel, mees oli enda ütluse järele tulnud lihtsalt lõbusõidule.

Samast sovhoosist Aleksander Junolainen võttis traktori ja sõitis metsa jahile. Karula sovhoosis traktorist Villem Stallmeister võtnud purjus peaga traktori ja läinud lõbusõidule. Ta leitud Lüllemäe-Hargla teelt, täpsemalt — tee äärest kummulilangenud traktori alt. Traktorist viidi haiglasse.

Kirjasaatja on nördinud: kuidas olevat see võimalik, et iga traktorist, kellel „sarv soe", saab parkimisplatsilt traktori võtta ja lõbusõidule minna?

(VES)

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1912, Royal Trust Tower,
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

ADO PARK, LL.B.
HETHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. EM. 3-4451
Ohtuti HI. 7-2017 või 929-3425

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
725 Don Mills Rd. Suite 402
Don Mills, Ontario
483-6308, 429-4944

Eestlased uue kodu-ühiskonna rajamisel

„Eesti Kodu" muutub eestlastele omaseks

„Eesti Kodu" on toonud palju kõneainet meie ühiskonda, kus need, kes ise seda pole näinud, on suuremad asjatundjad ja teadjad. Et saada õiget ettekujutust uues majas elavate eestlaste kohanemisest, muljeist ja ühiskonna tulevikuplaanidest, pöördus „Vaba Eestlane" ühe uue eesti ühiskonna liikme Bernald Lõbu poole, pärides temalt seda, mis on praegu Toronto, aga kaugemalgi asuvate eestlaste huvipunktiks.

„Eesti Kodu" ehitustööd on lõpule viidud ja vaid vähesel arvul on saadaval vabu kortereid. Viimastel nädalatel on huvi pidevalt suurenenud ja igal nädalal on müüdud 2—3 korterit.

Kuna igal on oma kodu enamvähem korda seatud,

siis moodustati korteriteomanike koosolekul heaolutoimkond, kus esimeheks valiti Jüri Parik ja abiesimeheks Karl Novek.

Nende ülesanne on inimeste omavahel tuttavaks tegemine ja ettevalmistamine uue juhatuse valimiseks. Selle kõrval on ette-näha ka meelelahutusliku ala organiseerimine.

B. Lõbu ütles, et õieti oli avapidu juba toimunud. Proua Lelov korraldas „Eesti Kodu" seltskondlikus saalis, mis mahutab üle 100 inimese, oma abikaasale sünnipäevapeo, kuhu oli kutsutud maja elanikke ja korraldajate lähemaid isiklikke tuttavaid. Peost võttis osa kuni 60 inimest, kus lauldi ja tantsiti.

See viimane tegevus tõstabki üles küsimuse, millises vanuses on „Eesti Kodu" elanikud?

Selles osas pole veel uurimusi tehtud, ega teata keskmist vanust, kuid ostjate hulgas on neid, kes pole veel 50-aastased-ki.

Linnas liikuv kiuslik „vanadekoduks" nimetamine on johtunud arusaamatusest, sest vanadekodu ehitamisele pole veel asutudki.

Peosaal asub suures korterimajas, kus vastu parki on klaassein. Juba ongi agarad perenaised seadnud akende ette kardinad, mis muretseti E. Abistamiskomitee poolt. Samuti muretses ehitaja saali ka toolid.

Saali on seni juba mitmel korral kasutatud.

Igal kolmapäeval on olnud oma kohviõhtu perekondlikus sõprusringis, kus arutatakse oma rõõmusid ja muresid.

Igatüks küpsetab selleks puhuks midagi ja nii valmibki rikkalik ja maitsev laud. Kohvimasin on juba oma kokkupanekutega muretsetud.

Saali kõrval on veel teisigi ruume isetegevuseks nagu raamatukoguruum, klubiruum, daamidele ja härradele võimlemisruumid, puutöö-, kunsti- ja käsitööruumid, kaks sauna, kumbki neljaosalised ja ujumisbassein. Need ruumid on kõik korteriomanikele kasutamiseks.

Saun on olnud juba kuu aega avatud vastavalt saunasoovijate vajadusele.

Raamatukogusse oodatakse praegu lauamaterjali, millest elanikud ise hakkavad valmistama raamatukappe.

Raamatukogusse on juba tehtud annetusi ja sellest võib tulevikus kujuneda meie rohkem kasutatav raamatukogu. Klubiruumi sisustamiseks on inimesed ise annetanud mööblit, selle kodusemaks muutmiseks.

Elanike hulgast moodustati naistoimkond prouade Musta, Pariku, Vabasalu ja Leloviga eesotsas, kes hakkavad tutvusõhtut korraldama. Järgmine suurem kokkutulek oma rahva vahel on esialgul määratud 24. septembrile. Tulevikus on ettenäha kursusi toitude, käsitööde ja muudel aladel. Ka on ettenäha õhtute sisustamine loengutega ja lähemal kolmapäeva õhtul annabki inseneг G. Laikve ülevaate ehitusest. Elanikest on igapäevasel tööl käijaid 25%.

Küsides, kes on selle ühiskonna elanikud, ütleb B. Lõbu nende iseloomustamiseks, et nad on võrdlemisi liikuvad. Suur osa neist on alles maa suvilais, kuna linnakorter on nagu kindel ankruplats. Kui ühed maalt linna asuvad, hakkavad teised lõunasse Floridasse minema.

Kuidas ta tunneb end uues kodus? Sellele vastab ta, et väga hästi. Kui linnas kurdetakse, et kortеrid on väga väikesed,

siis olgu võrdluseks toodud, et Queen tänaval asuval esimesel eesti korterimajal on eluto põrandapind väiksem.

Kuid ta leiab, et korterite suurusel on omad hüved ja eelised. Majanduslikult raskes olukorras, kui suure maja pidamine muutub kalliks, on väiksemaid kortereid hoopis hõlpsam majandada. Niisama nagu minnakse suurtelt autodelt väiksemate ja ökonoomsemate poole, nii toimub ka majade puhul.

Üldmuljelt on ehituste kompleks kaunis ega jäta tavalise korterimaja ilmet. Eriti õhtul on see kaunis oma siseõue lampide ja valgustatud akendega, mis hajutatud suurele maa-alale.

Eestlased tunnevad uhkustunnet selle üle ja on rõõmsad, et ehitus on lõpetatud ja korterid peagu välja müüdud, vaid kümmekond on veel ootamas.

Kuid praeguste elanike südamesoov on, et ka need korterid saaks müüdud kaasmaalastele.

Üheks negatiivseks küljeks on peetud südalinnast kaugel asumist. B. Lõbu leiab, et sellega pole probleeme, kuna tihedat linnasisest liiklust saab vältida magistraalteede kasutamisega. Sõit sealt all-linna võtab veidi üle 30 minuti.

B. Lõbu arvab, et kui ühiskond on oma isetegevuse organiseerimisega valmis kujunenud, siis võib see saada selleks eestlaste keskuseks, kus kauemini arendatakse eesti kultuurilist ja rahvuslikku tegevust. Praegu pole probleeme olemas.

Kõik on üksteise vastu abivalmid, suhtumine üksteisesse on hea ja kõigi sooviks on eestlastest kujundada üks suur pere,

kelle ühiskodu hr. Ahing valvab, uksed kinni paneb, ümbrust korrastab ja inimestele julgeoleku tunde sisendab. Kuulumine sellisesse perre on eestlaste ühistunnet tugevndav ja elupäevi rikastav.

Uudiseid kodumaalt

Eesti suvitusvõimaluste maana on kuulus üle N. Liidu. Tänavuste suvitajate hulgas oli ka N. Liidu tervishoiuminister akadeemik Boris Petrovski, kes oli külastanud ka Eesti haiglaid ja teisi raviasutusi. Tartus olnud tal väga meeldiv tutvuda ülikooli tööga, kus ta isa lõpetas 1903. aastal arstiteaduskonna.

Baltimore Eesti Majale $46500 toetust Baltimore linnalt

Baltimore'i linnapea Office of Manpower Resources võimaldab esmakordselt majanduslikku toetust etnilistele gruppidele kuuluvate ehituste restaureerimiseks ja renoveerimiseks. Toetuse allikaks on föderaalvalitsuse linnades tööpuuduse vähendamise programm (Government's Program for Comating Unemployment). Baltimore'i linn, olles järjekindlalt toetanud etnlisi kultuuriavaldusi, määras osa eelmainitud toetusest töö võimaldamiseks tööta etniliste gruppide liikmeile nendele kuuluvate hoonete ümberehitamiseks. Kõnesoleva programmi alusel saab Baltimore Eesti Maja ühe aasta jooksul palgad neljale töölisele ja veel lisaks materjale ning varustust $13.000 väärtuses. Mainitud programmi haldab All Nations Foundation Kalevi Olkio juhatuse all.

Baltimore Eesti Maja on palganud 4 töölist meie nooremast generatsioonist, kes on praegu tööta. Ametlikult algas töö 26. augustil 1977. a. ja see toimub o/ü B. E. Maja ehitusala juhataja Ludvig Saare vabatahtliku järelvalve all. Ettevõte üldkoordineerijaks on B. Eesti Maja esimees Peeter Kiik. Kava kohaselt algaks töö toolide ja laudade hoidla konstrueerimisega saali välisukse kõrvale. Projektid, mida kõnesoleva programmi raames läbi viiakse on: uus katus tervele Eesti Majale; maja kolmanda korrusele uus lagi ja seintele uued paneelid; saali lava seintele sobiv insulatsioon; välismaterjali hoidla ümberehitamine; köögi ümberehitamise lõpuleviimine; tagahoovi sobivate puude ja põõsaste istutamine.

Etniliste kultuuride tunnustamine ja kultuuriavalduste toetamine Baltimore'i linnavalitsuse poolt on kujunenud aastate kestel ainulaadseks traditsiooniks. Linnavalitsus osutas sooja poolehoidu möödunud aastal toimunud ESTO '76-le, samuti iga-aastastele etnilistele nädalalõppudele ja nüüd esmakordselt võimaldab otsest abi palkade ja töömaterjalide näol B. E. Maja edaspidiseks remondiks.

O/ü Baltimore Eesti Maja juhatus tunneb siirast tänu Baltimore'i linnavalitsusele Baltimore'i eesti rahvusgrupi eesti kultuuripärandi säilitamise püüdluste toetamise eest.

PK/LE

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 8. septembril 1977 — Thursday, September 8, 1977

Rahuplaanide paljastamine vihastab ameeriklasi

WASHINGTON — Ameerika diplomaadid on vihased kuna nende plaanid rahu saavutamiseks Põhja-Iirimaal paljastati ajakirjanduses enneaegselt. Pärast nädalaid kestnud salajasi kontakte ja läbirääkimisi Londoni ja Dublini valitsustega, näib nende vaikne algatus võivat luhtuda, kuna ajakirjandus selle liiga varakult avalikuks tegi. On saanud selgeks, et president Carter tahab rahu saamiseks vahele segada USA majanduslike investeeringutega. USA diplomaatidele on siiski selge, et katoliiklaste ja protestantide vahelise tüli peavad need ise lõpetama.

Lõuna-Aafrika võib katsetada siiski pommiga

DURBAN — Lõuna-Aafrika on jätnud omale õiguse kasutada tuumaenergiat ka muuks kui ainult rahulikuks otstarbeks kui see osutub talle vajalikuks, ütles finantsminister Owen Horwood. Ta mainis, et L.-Aafrika on andnud kinnituse Ühendriikidele, et nende programmi eesmärk tuumaenergia kasutamisel on rahulikeks vajadusteks ja et nad peavad sellest kinnitusest veelgi kinni. Aga kui L.-Aafrika otsustab tuumaenergiat siiski kasutada mõnel teisel otstarbel ja viisil, siis ta teeb seda oma vajadusteks ja oleks üksi otsuste tegija.

„The Washington Post" teatas möödunud pühapäeval, et Ühendriikide valitsus sai pommikatsetamise kavast teada alles siis kui N. Liidu partei juht Leonid Brezhnev saatis president Jimmy Carterile hädaldava sõnumi, et L.-Aafrika tahab pommi katsetada ja soovis, et Ühendriigid aitaksid seda keelustada. Suurriikide surve oligi tulemuseks, et L.-Aafrika kinnitas, et nad ei kavatse praegu katsetust teha.

Uraan lennukijuhtmeis

MADRIID — Boeing lennukompanii Hispaania esindaja ütles, et 747 lennukitüübil on 675 naela tühjaks ammutatud uraani juhtimisseadmeis. See uraan ei tekita ohtlikku kiirgust ja selle kasutamine on lubatud lennuliikluse juhtkonna poolt. Selle seletuse ta pidi andma pärast seda, kui möödunud märtsikuul kokkupõrkel hukkunud lennuki rusudest Tenerife lennuväljal leiti uraani.

Pooled Läti elanikest venelased

Venelasi on Lätis praegu juba 50% elanikkonnast, kirjutab „Londonas Avize". On iseloomulik lätlaste venestamise teel, et Läti kompartei ametlik ajakiri „Daugava" avaldatakse keskkomitee otsusel nüüdsest peale vene keeles. Asja ilusamaks tegemiseks üteldakse, et ajakiri tahab hakata tooma ka läti luuletusi ja kirjanduspalasid vene keeles, et neid vene lugejaile kättesaadavaks teha.

Peruu pehmendab korda

LIMA — Peruu sõjaväeline valitsus on pehmendamas 13 kuud tagasi maksma pandud sõjaseadust ja tagastamas põhiseadusliike õigusi, tegi president Francisco Morales Bermudez teatavaks. Valitsus kuulutas välja sõjaseisukorra kui metsikud tänavarahutused toimusid protestiks kõrgema bensiinihinna ja liiklusvahendite piletite maksmapanekul.

Sündmuste kalender

◊ Kolmapäeval, 7. sept. kell 8 õ. laevasõit „Cayuga'l. Pääs laevale kell 8, sõit kell 8.30—12 õ.

◊ Laupäeval, 10. septembril algusega kell 9.30 Devil's Elbows Eesti Liit Kanadas nõupäev ühenduses tuleval aastal toimuvate killamängudega.

Inimlik tööjõud, sageli naiste oma, etendab pidevalt suurt osa kolhooside ja sovhooside tööprotsessis. Pildil viivad naised toitu hõberebastele. (Foto Välme)

Venemaal on naise elu väga raske

Kodumaal käijad ja välismaised turistid on kohati saanud mulje, et nõukogude naine oma välimuselt ja hoolitsuselt ei jää eriti maha läänemaistest õdedest. See võib teatud piirides kehtida Baltikumi, Leningradi ja Moskva naiste kohta.

Kel on juhust olnud tutvuda eluga väljaspool neid soodustatud rajoone, saab nõukogude naise argielust, mentaliteedist ja välimusest sootuks teissuguse pildi.

Kõigest üheõigusluse kuulutamisest hoolimata kannab nõukogude naine ikkagi kahekordset koormat — käib tööl ja hoolitseb majapidamise ning lastekasvatamise eest. Tülika sabasseismise ja algelisemategi majapidamismasinate puudumise tõttu on just viimane osa eriti koormav naistele.

Kaasa aitab ka korterite väiksus ja selle tõttu paratamatult pealesunnitud tihe „kontakt" naabritega.

Kursustel ja õpingutel vene naistega tihedamalt kokkupuutunud kõnelevad nende puudulikust hügieenist (ööriietus puudub, magatakse pesuga) ja kosmeetikast, nende silmaringi piiratusest ja orjalikust alistumisest meeste tujudele.

Naiste peksmine perekonnas on tavaline nähtus, eriti muidugi purjus olekus. Ja venelaste peod on tuntud oma „kiire tempo" poolest. Klaasid tuleb tühjendada põhjani, igasugune keeldumine selles osas on pererahva solvamine.

Sellele järgnevad stseenid on üsna metsikud ja võikad läänemaistele silmadele.

Aga vene naised suhtuvad taolisse käitumisse nagu loomulikku nähtusesse. Häda sellele, kes katsub end naise kaitsemiseks segada pererahva „siseasjade õiendamise" vahele või koguni kutsub kohale miilitsa!

Moraalsete vaatekohtade poolest võiks nõukogude naist võrrelda ilma liialdusteta näiteks naistega kuninganna Victoria aegsel Inglismaal. Ametlik moraal on väga range — kuigi sel tihti pole kuigi palju tegemist tegeliku eluga.

Abielunaist, kes hangib endale meeldiva ööriietuse, kahtlustatakse „ebamoraalsuses", kuigi ta kavatseb selles esineda ainult oma abikaasa ees ...

Näib, et käesoleva sajandi areng naise üheõiguse suunas on nõukogude naisest peagu puutumatult mööda läinud.

Veel tänapäeval meenutab nõukogude naine pigemini möödunud sajandi allasurutud ja halvasti koheldud talupojanaist kui naisi kas või nõukogude satelliitriikides, kõnelemata läänemaistest naistest.

Naiste õigused — nagu nii palju muud — on N. Liidus esialgu jäänud ajalehtede ja seinalehtede juhtkirjade aineks.

VABA EESTLANE

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus väljaspool tööaega:
Karl Arro 766-2057
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:
üks toll ühel veerul $3.25
esiküljel $3.75
tagaküljel $3.50

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. **Vaba Eestlase talitus**
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont.
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495

2. **Mrs. Leida Marley**
149 Bishop Ave.
Willowdale, Ont.
Telefon: 223-0080

„Vaba Eestlases" ilmunud Tommy Tomsoni fotosid saab tellida talitusest või tel.: 423-4558 ja 461-6916.

Ontario provintsi loterii muudetakse igakuuseks

Alates septembrikuuga tehakse muudatus provintsiloteriiga. Loosimine toimub igal kuul ja iga 5-dollarilisel piletil on võiduvõimalus kahel järgneval loosimisel. Samuti on suurendatud väljaloosimisele tulev rahasumma. Uuel loteriil on kolm ühemiljoni dollari suurust võitu, igal kuul senise viie ühemiljonilise võidu asemel kahe kuu kohta. Uus süsteem muudab huvi loterii vastu suuremaks, kui esimesel korral pilet ei võitnud, on ikkagi veel teine võimalus, et sama pilet võib võita uuesti.

Lisaks kolmele ühemiljoni dollari suurusele võidule on veel 10.000 dollarilised võidud, kui pileti kuus viimast numbrit on samad kui peavõidul, $1000 kui viis numbrit on samad, $250 kui neli on samad ja viimased kolm numbrit annavad 50-dollarilise võidu.

Nalja

Moskvas esitab tuntud teadlane soovi, rännata välja USA-sse. Vastusega venitatakse ja venitatakse ning lõppeks teatatakse, et ta ei saa välja rännata enne 15 aastat, kuna ta tunneb liiga palju nõukogude teaduse saladusi.

„Ma ei saa ju tunda mingeid saladusi," ütleb teadlane, „sest meie oleme ameeriklastest vähemalt 15 aastat maha jäänud."

„Just see ongi saladus."

Ford oli teadlik Kennedy tapmise organiseerimisest

Willem Oltmans ütles, et G. Ford sai komplektse uurimuse mõrvamisest, kaasaarvatud inimese kirjeldus, kes oli selle organiseerijaks ja kelle käsul see toimus, kui ta oli Valges Majas, aga ei teinud midagi selle põhjal. Ta rääkis äsjasel pressikonverentsil, et materjal, mis anti G. Fordile, sisaldas sama salapolitseilt saadud informatsiooni, mis anti Jacqueline Kennedy-Onassisele, tapetud presidendi lesele. Ajakirjanik ütles,

et ta sai informatsiooni vandenõust ja G. Fordi teadlikkusest selles ühelt ustavalt tunnistajalt, kes on valmis tulema välja kui president Jimmy Carter annab küllaldase garantii ta julgeolekuks.

W. Oltmans on televisioonireporter, kes on kirjutanud raamatu Kennedy mõrvamisest, mis ilmub peatselt Ühendriikides. Ta lisas, et uus tunnistaja on olnud väga lähedal endistele Ühendriikide presidentidele. W. Oltmans ütles, et ta leidis uue tunnistaja siis kui kogus materjale mõrvamise kohta, kuna ei uskunud, et see olnuks ühe mehe töö. Warreni komisjon, kus G. Ford oli üheks liikmeks, tegi siiski oma lõpliku järelduse, et Lee Harvey Oswald oli üksinda kogu mõrvaloo taga.

W. Oltmans keeldub praegu lähemate andmete andmisest, kuna ta avaldavat neid detaile oma ilmumisel olevas raamatus.

Moskva tulekahju 5 miljonit dollarit

MOSKVA — USA saadik Malcolm Toon ütles, et hiljutise tulekahju kahjustuste parandamine läheb maksma umbes 5 miljonit dollarit. Ta seletas, et palju materjali ja uusi sisseseadeid tuleb tuua Ühendriikidest, et parandada hävinud katust, hävinud kaheksandat korrust ja teisi kahjustatud korruseid. Toon tegi ka teatavaks, et tulekahju ajal on olnud vanelastest tuletõrjujate poolt teatud ulatuses röövimisi. Sellekohased kuuldused hakkasid liikuma kohe peale tulekahju, et väiksemaid asju on saatkonna töötajate bürooruumidest kadunud, nagu aadressraamatuid, postmarke, televisioonifilmide kasette ja väiksem hõbemedal.

Riin Rivanool

Elukad

Sügise tulekuga lähevad metselukadki nukraks ja tuimaks nagu oleks neilgi suvest kahju.

Jänes istub juba kolmandat päeva üksipäini ikka ühe ja sama längus õunapuu all, närib poolikut mahakukkunud õuna ja ainult õhtupoolikul tuleb korraks veel vaid ristikheina nilpsima. Inimesest ei tee väljagi. Kevadel kargasid koos poegadega viiekesi ja jäid vahest jalgu, aga hüpped olid nõnda kõrged, et kas või üle aia peenramaale kohe sisse.

Kurg ka. Eile hommikul püüdis ta supluskohas konni, kus suvel käib selline möll ja sulistamine, et ärgu metselanikud tulgu ligigi. Õhtupoolilku oli ta ojasilla juures, tõmbas ühe jala kõhu alla, vahtis pead pööramata rannarohus rabistvaid konni ja tõusis lendu pikkamisi venides kui villane lõng alles siis, kui talle üsna ligi läksin.

Aga kõik pole siiski veel sügis, uinumine või selge venimine. Naabrimees, kes ka pole põllumees vaid rohkem nii suvitajaelu peal, astub ühel päeval sisse ja kohe pärima:

„Kuule, kas meie ilma sabata hiir on siia tulnud? Ah et ei ole näinud? No ma mõtlesin, et kuhu ta siis ikka suure parinaga pani, kui et läbi metsa naabri juurde. Näe, seadsin lõksu üles, hommikuks oli lõks kinni ja paljas saba vahel. No kuhu see loomake siis nii ilma sabata ikka, kui et naabriperesse kaebama. Kui näed, eks siis tead, kust tulnud."

Ei, ei meie tõesti mitte naabrimehe sabata hiirt näinud ei ole. Aga nüüd võtan mina omakorda tulija ülekuulamisele:

„Kas mitte meie kõversaba pole teie poole üle tulnud? No see sukapaelamadu, kes rehavarrega saba pihta sai. Muidu oli ikka iga päev meie kivitaimlas näha, aga enam ei ole. Kadunud, saad aru, ja kuhu mujale ta ikka pistis, kui et metsast läbi naabrimehe krundi peale."

Naabrimees meie kõversaba näinud ei ole nagu meie tema ilma sabata hiirtki mitte. Aga selle hiire võis ju kõversaba poolel teel ära süüa ja nüüd laseb kuskil mätta all leiba luusse ega tule nii peagi välja.

Metsaveerel kõrge haralise puu jämedal oksal põõnutab okassiga, siinse nimega „porcupine", ja peab lõunauinakut. Suur nagu väkest tõugu vasikas, laisk ja uimane, aga talvel teeb paha mis hirmus, närib mändidel koore ümberringi nii hullusti ära, et pool palgimetsa läheb hingusele.

Vahin elukat puu all ja äkki tuleb lugu meelde, mis juhtus siis, kui me alles siia maale tulime.

Suuremaa-mees Jürka ja Saaremaa-mees Priidu, kõvad töömehed ja igatpidi hakkajad ka, said suvilaehitamisel tööd. Pärast tööpäeva metsas luusides märkas Jürka äkki puude vahel mingit looma, parajas jooksus hea taga ajada.

„Näe, kena karvane loom, tead, püüame kinni, ma viin koju lastele mängida!"

Aga selle ajaga oli loom juba puu otsa roninud. Kätte ei saa.

„Kuule, ma ronin talle järele," teatas Jürka. „Päris juurde ei saa, see oks mind ei kanna, aga ma sorkan kepiga, sina seisa all ja püüa kinni!"

Ei noh, miks Priidu nõus ei oleks. Sõbramehe poolest juba seisad seal ja omal huvitav ka, et mis loom see siis on.

Jürka valis paraja roika ja ronis puu otsa. Tõukas looma korra ja teisegi. Kolmanda korraga vajutas nõnda tugevasti, et roigas pooleks läks ja looma sai ta sedasi oksa pealt kukkuma.

All ootas Priidu ja püüdis. Kui okassiga suure pragina ja hooga Priidule sülle kukkus, oleks püüdjal kui välku silmist välja löönud ja tuhat tulist okast tungis läbi õhukese suvesärgi. Muidugi sai loom siis lahti, omas kohmetuses hakkas edasi koperdama, jäi Priidule jalgu, nii et see talle istuli selga prantsatas.

Ma ei räägi edasi, sest te teate isegi. Kui te okassea kidudega okkaid, nagu õnge näinud olete, siis oskate olukorda kujutellagi.

Loom jäi püüdmata, lastele mängimiseks koju viia ei saanud ja Priidu oma ravi kohta seletas nii:

„No oli selle kõhupoolega mis oli, nõelad said välja tiritud, aga tagant poolt, selle altpoolt-selga kehaosaga oli terake tüütut tegemist ..."

Rootsi laiendab kalapüügipiiri

STOKHOLM (EPL) — Valitsuse otsuse järgi laiendatakse Rootsi kalapüügipiirkonda Läänemeres 1. jaanuarist alates. Aga praegu pole veel selge kuhu kalapüügipiir täpselt määratakse. Delegatsioon Rootsist sõitis augustis Moskvasse läbirääkimistele.

Rahvusvahelistel arutlustel on varem soovitatud, et kalapüügipiir asetataks mitte kahe ranniku vahele, vaid täpselt keskpunkti väljamiste saarte vahele. Kuna N. Liit on selle vastu, ootavad mitmed vaatlejad, et piir asetataks rootsi mandrile lähemale. See annaks siiski Rootsile nii suure osa Läänemerest, et rootsi kaluritel pole võimalik kogu kalasaaki ei püüda ega müüa.

Olgugi et räägitakse peamiselt kalapüügist, pole see küsimus kõige tähtsam. Strateegilised küsimused on hoopis olulisemad.

Teine tähtis probleem on õlipuurimine. Mitmed asjatundjad arvavad, et merepõhjas Gotlandi lähedal võib palju õli peituda. Nii N. Liit kui Rootsi tunnevad suurt huvi selle ala vastu.

N. Liit pole veel ametlikult oma seisukohta esitanud. Alles pärast läbirääkimisi on võimalik midagi kindlamat öelda selle kohta, kuhu kalapüügipiir lõplikult asetatakse.

34 türklast suri koolerasse

ANKARA — Türgimaal on olnud koolerasse haigestumisi ja 34 last on Türgi pealinnas viimasel kümnel päeval selle ohvriks langenud, tegi Ankara linnapea Vedat Dalokay teatavaks ja süüdistas valitsust, et see on haiguse puhkemist seni saladuses hoidnud. Alles paar päeva enne seda eitas tervishoiuminister, et koolerasse oleks olnud haigestumisi Ankaras või teistes linnades. Viimane ametlik koolerasse haigestumine oli 1970, mil Istanbuli äärelinnas suri 52 inimest.

„VABA EESTLANE"
on valvel eestlaskonna üldhuvide eest